

The Project Gutenberg eBook of Kihlajaiskemut, by Robert Kiljander

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Kihlajaiskemut

Author: Robert Kiljander

Release date: August 21, 2006 [EBook #19095]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KIHLAJAISKEMUT ***

Produced by Tapio Riikonen

KIHLAJAISKEMUT

Näytelmä 4:ssä näytöksessä

Kirjoittanut

R. KILJANDER

U. W. Telén & Co., Kuopio, 1909.

HENKILÖT:

ASESSORI VILANDER, alipäällikkö eräässä keskusvirastossa.

AMELIE, hänen vaimonsa.

BERTHA | heidän tyttärensä.

MIILI |

HAMARI, insinööri, Berthan mies.

LUNDSTRÖM | virkamiehiä Vilanderin virastossa.

KÄKI |

JUNG, runoilija.

Senaattori |

Paroonitar |

Kamarineuvos | Vieraita.

Hänen rouvansa |

Tukkukauppias |

Asianajaja.
Kisälli.
Suutaripoika.
HENTUNEN, vahtimestari.
FIINA, palvelijatar.
Toinen palvelijatar.
Vieraita.

Tapahtumapaikka Helsingissä Vilanderin luona. Kolmannen ja neljännen näytöksen välillä on viisi vuotta kulunut.

ENSIMÄINEN NÄYTÖS.

Hienosti sisustettu sali. Perällä oviaukko kartiineen, joiden väliltä näkyy toinen hieno sali tauluineen ja kandelaabrineen. Ikkuna molemmin puolin. Oikealla (näyttämöltä) ovi, joka vie naisten puolelle, vasemmalla kaksi ovea, lähempi herran kamariin, toinen tampuuriin. Oikealla etunäyttämöllä sohva ja pöytä, vasemmalla pienempi sohva palmukasvien suojassa. Sanomalehtihylly kulmassa vasemmalla. Koko huonekalusto uusi ja modeemi sekä maukkaasti järjestetty. — Aika päivällä noin 12 paikoilla.

ENSIMÄINEN KOHTAUS.

FIINA. HENTUNEN.

FIINA (oikealta, kantaen kahvitarjotinta, jonka hän panee pöydälle.
Rupeaa järjestämään kuppeja.)

HENTUNEN (salkku kainalossa ilmestyy tampuurin ovesa. Hän on noin 60 vanha, kettumaisen näköinen ja puhuu lempeällä äänellä). Hyvää huomenta lapsukaiseni, hyvää huomenta!

FIINA. Päivää, vahtimestari, päivää! Ei ole ketään kotona. Rouvat ja neiti menivät muotimakasiineihin ja asessori missä lienee asioillaan. Tuleeko vahtimestari passaamaan meidän huomisissa kekkereissä.

HENTUNEN. Vai ei asessori ole kotona. No, kyllä kai hän pian tulee koska hän on kutsunut minua. Vai niin, vai teillä on taas kemut, vai niin.

FIINA. Niin, ja oikein komeat sitä paitsi. Tulee senaattoreja, parooneja ja muita ylhäisiä, tanssitaan, syödään hieno illallinen viineineen ja julaistaan Miili neidin ja herrassöörinki Käen kihlaus, vaikka kyllähän siitä jo koko kaupunki tietääkin.

HENTUNEN. Niin niin, muistan kuulleen. Herasöötinkihän palvelee siellä meidän virastossa. Säännöllinen mies, säännöllinen mies.

FIINA. Hyi! Ylpeä ja ikävä! En ymmärrä kuinka se söötti ja herttainen Miili-neiti on voinut rakastua semmoiseen pötkelöön. Ei, toista se on tuo vanhempi vävy-poika. Niin hauska ja ystävällinen.

HENTUNEN. Hm! saattaa olla. Huonot asiat muuten. Kerrotaanhan sitä paitsi että hän aikoo erota rouvastaan.

FIINA. Se on rouvan syy, joka ei milloinkaan pysy kotona ja istuu kahviloissa taiteilijain kanssa aamuun saakka ja antaa heidän kurttiseerata itseään, niinkuin tämä runoilijakin esimerkiksi, joka aina hyppii hänen kintereillään ja tulee tänne häntä tapaamaan kun hän ei uskalla käydä hänen omassa kodissaan. Ei, jos olisin insinöörin sijassa, niin kyllä jo aikoja sitten olisin hankkinut eron.

HENTUNEN. No, mitä sanovat vanhemmat tästä?

FIINA. Vanha rouva on aina nuoren rouvan puolella ja väittää ettei insinööri voi vaimoan käsittää hän kun muka on liian sivistymätön siihen. Ja asessori pitää korviaan ja huutaa, että hän ei jaksaa kuulla heidän riitelemistään, kun hänellä on kylliksi muistakin huolista. Onkohan se totta kun sanotaan että asessorilla on niin huonot asiat.

HENTUNEN. Mistä minä sen tiedän. Hyvä että tässä matoisessa maailmassa voi pitää huolta

omistakin asioistaan, ettei aivan keppikerjäläiseksi joudu.

FIINA. No, kaikkea! Vahtimestarilla kuin on suuri kivitalo ja rahaa pankissa ja — —

HENTUNEN. Ja kultakaivoksia ja niin edespäin, ja niin edespäin. Niin, kyllä minä ne huhut tunnen. Ilkeiden ihmisten levittämiä vaan, että saisivat köyhää miestä enemmän taksoittaa, ho hoo!

FIINA. Niin, sanoin vaan kuinka kaupungilla puhuvat. Mutta ei vahtimestarin ainakaan tarvitse juosta vippaamassa ja vigileeraamassa niinkuin se meidän herra, jota sen vuoksi sanotaankin Vigilanderiksi.

HENTUNEN. Hehehe, ei ole pahasti keksitty, ei olekaan. Vilander — Vigilander! Hehehe! Mutta onhan palkkansa koko lailla suuri ja sitä paitsihan hänellä on siellä Oulun seudussa vanha, upporikas ja kivulloinen tati, jonka hän saa periä ja josta hän aina puhuu. Kuinka hän sanookaan? Tati Beata, joka — joka —

FIINA. »Tati Beata, jonka luonnon lakien mukaan kohta pitäisi heittää henkensä.» Hahaha! — Mutta tässä minä seison ja rupatan vaikka kello on jo yli 12 ja herrasväki paikalla on täällä. Vahtimestari on hyvä ja odottaa siksi kuin — —

HENTUNEN. Hm! Ehkä vien ensin nämä kirjeet tässä postiin ja tulen sitten uudestaan. Näkemiin asti vaan.

FIINA. Hän pyytää teitä tulemaan passaamaan, se on hänen asiansa.

HENTUNEN. Vai niinkö luulet. (Itsekseen ennenkuin menee.) Niin kyllä passaamaan. Mutta entäs jos ei minun puolestani passaisikaan, hehe!

(Vasemmalle).

TOINEN KOHTAUS.

FIINA. LUNDSTRÖM (vasemmalta, josta hänen äänensä kuuluu ennenkuin hän tulee näkyviin).

LUNDSTRÖM (noin 40 ijässä oleva vanha poika. Elähtäneen näköinen, kaljupää, käyttää monokkelia). Päivää, päivää, Fiinaseni! Mitä kuuluu, mitä kuuluu? Tulen edelläratsastajana. Tapasin rouvat Magasin des Dames'issa ja ne lähettivät minut edeltäpäin kahvia tilaamaan. Mutta tuossahan se jo onkin pöydällä näen mä. — No kuinkas nyt on tuon pikku sydämen laita, kultanuppuseni?

(Ottaa Fiinaa leuasta.)

FIINA. Hyi, että kamreeri kehtaa! Vanha mies!

LUNDSTRÖM. Vai vanha mies! Paraimmassa ijässäni. Eikä reumatismia eikä mitään. Ja aina naisten uskollinen ritari ja ihailija.

FIINA. No, miks'ei kamreeri sitten ota itselleen rouvaa?

LUNDSTRÖM. Ehee! Ei mene Matti hirteen. Kyllä minä tuon onnen tunnen. Riitaa alinomaa, mustasukkaisuutta, manna-ryynipuuroa, lapsia, lankomiesten vekseleitä — — Ehei, se on liian kallis lysti minulle. Ja sittenhän en enää saisi hakkailla kauniita tyttöjä ja — —

FIINA. Hyi, kuinka jumalattomasti kamreeri puhuu. En viitsi sitä kuunnella enkä joudakkaan kun täytyy mennä (perälle).

LUNDSTRÖM (itsekseni). Jos tuota tyttöä koettaisin vähän urkkia talon asioista. (Ääneen.) No, no, pikku kultaseni älä suutu. Tuleppas tänne. Teillähän on huomenna suuret kemut, eikö niin?

FIINA (tulee takaisin). Niin on. Tuleehan kamreerikin tänne?

LUNDSTRÖM. Tulen kyllä, tulen kyllä.

FIINA. Niin, ne kekkerit, ne ne vasta ovat rouvan elämätä. Jos hän ei ole poissa, niin pitää olla vieraita kotona, muuten hän ei tule toimeen.

LUNDSTRÖM. No, ymmärtäähän sen. Rikkaita ihmisiä!

FIINA. No, en tiedä mitenhän lieneekään sen rikkauden laita oikeastaan. Näkyyhän tuo pieni

palkkanikin välistä istuvan hyvinkin kovassa, sen olen huomannut.

LUNDSTRÖM. Ai, ai, nuppuseni, ei pidä puhua pahaa isäntäväestään. Mutta saihan asessori rouvansa mukana suuret myötäjaiset, monta tuhatta markkaa, niinkuin kerrotaan.

FIINA. Siitähän se rouva kyllä kuuluu ylvästelevän. Mutta kerran kuuntelin oven takana kun ne siitä riitelivät ja herra suuttui viimein ja sanoi että tuo rouvan puhe niistä suurista myötäjaisista on paljasta pötyä, sillä niitä oli vaan muutamia satoja ja ne käytti rouva omiin tarpeihinsa ja koristuksiinsa. Niin sanoi herra.

LUNDSTRÖM. Ai ai ai, ei saa kuunnella oven takana, silloin syntyy aina erehdyksiä. Mutta sitä paitsihan he saavat periä tuon rikkaan tätinsä, tuon kuuluisan täti Beatan, »jonka luonnon lakien mukaan — —»

FIINA. »kohta pitäisi heittää henkensä», niin. Mutta minulla on musteri, joka vielä elää vaikka on 92 vuoden vanha. Mutta tietääkö kamreeri kuka se on tuo Kalle Petter?

LUNDSTRÖM. Kalle Petter Johanssonko? Miten niin?

FIINA. Vai sekö se on se iloinen ruotsalainen herra, joka niin monasti on käynyt meillä ja naurattanut kaikkia.

LUNDSTRÖM. Niin no, mitä hänestä?

FIINA. Muuten vaan. Herrasväki puhui tänä aamuna Kalle Petteristä ja konkurssista ja vekseleistä ja herra näytti niin huolestuneelta ja sitten hän otti hattunsa ja meni kaupungille.

LUNDSTRÖM (erikseen). Kalle Petter konkurssissako! Siitä en mitään ole kuullut. Hänen paras rahaystävänsä ja asettajansa! (Ääneen.) Vai niin, vai niin. Ja se hyväluontoinen asessori meni häntä siis lohduttamaan. Eikö niin?

FIINA. Mistä minä sen tiedän, näytti kun herra itse olisi tarvinnut lohdutusta, Minusta on sääli herraa, sillä hän on hyvä mies ja Miili-neidistä minä myöskin pidän, mutta rouvia en voi kärsiä. Heille ei voi tehdä mieliksi, vaikka kuinka koettaisi ja — —

LUNDSTRÖM. Hiljaa, hiljaa jo, nuppuseni, enhän minä ole tänne tullut kotijuoruja kuuntelemaan, en suinkaan. Sinä olet nätti tyttö, mutta sulla on paha vika, et puhu oikein kauniisti herrasväestäsi, minun parhaimmista ystäväistäni! Ja sen vuoksi rankaisen sinua nyt pienellä muiskulla — —

(Vilkasta keskustelua kuuluu ulkopuolelta.)

FIINA. Kas niin, siellä ne nyt tulevat.

(Juoksee ulos perältä.)

KOLMAS KOHTAUS.

LUNDSTRÖM (yksin).

Vai Kalle Petter konkurssitilassa? No, miks'ei. Suuria asioitahan hänellä on ollut ja kuka niitä ulkomaalaisia oikein tuntee. Olisipa se aika kolaus Vilanderille jos tuossa olisi perää, asiat kun muutenkin ovat niin hunningolla että jo palvelusväkikin sen huomaa. Sais' nähdä kuinka hänelle silloin kävisi. — No, enhän minä kumminkaan tulisi mitään kärsimään. Se meidän 2,000 markan paperi kyllä lankeaa kuukauden perästä, mutta onhan minulla pantti. Niin, on se vähän koomillista ajatella ettei kukaan tiedä että kaikki nämät hienot huonekalut näissä komeissa huoneissa oikeastaan ovat minun, hahaha!

NELJÄS KOHTAUS.

LUNDSTRÖM. AMELIE. BERTHA. JUNG. MIILI. KÄKI.

FIINA (kantaen paketteja, kaikki perältä.)

AMELIE. Ahaa, kamreeri on jo täällä! Sepä hauskaa! — Fiina panee paketit tuonne tuolille ja tuo sitten kahvin sisään.

FIINA (oikealle).

LUNDSTRÖM (kumartaa). Terve tultua, hyvä herrasväki, terve tultua!

BERTHA (hattu päässä). Sano sinä mitä tahansa, Miili, minä olen aina pitänyt enemmän Magasin Françaisesta. Se on paremmin varustettu ja palvelus on kohtelihaampi. Ja sitten se hienonhieno yleisö, jota siellä näkee!

(Ottaa hattunsa pois ja panee sen pöydälle.)

AMELIE. Niin, huomasiitko kuka siellä istui sivuhuoneessa? Se oli itse kenraalikuvernöörskä, ainakin se oli hyvin hänen näköisensä.

MIILI. Mutta minä näin kassöörin miinin kun puotineiti ilmoitti hänelle että ostoksemme pannaan laskuun. Se oli niin ivallinen niinkuin hän olisi luullut ettei niitä maksettaisikaan. Oikein minua harmitti.

AMELIE. No, kaikkea! Hävetköön semmoinen herra!

FIINA (tuo kahvikannun ja kerman ja rupeaa kaatamaan kuppeihin).

AMELIE. Mutta istukaa nyt hyvät ihmiset! Kahvi tulee maistumaan oikein hyvältä kaiken tämän hyppäämisen perästä. Olkaa niin hyvä!

(Istuutuu oikealle sohvaan, LUNDSTRÖM tuolille hänen viereensä, BERTHA ja JUNG toiselle puolelle pöytää.)

FIINA. Onko rouvalla mitään muuta — —?

AMELIE. Niin, sano köksälle että panee tulelle buljonki-kattilan ja tule sitten ilmoittamaan minulle.

FIINA (menee).

MIILI (Käelle). Me istumme tähän pieneen sohvaan kahdenkesken, kultaseni, eikö niin? Odotappas, minä serveeraan sinulle.

(Tekee niin.)

KÄKI (noin 27 vuotta, hyvin jäykkä ja täsmällinen). Kiitos! Jos olet niin hyvä.

LUNDSTRÖM (Amielille). Huomenna siis saamme oikein virallisesti toivottaa onnea näille nuorille rakastuneille, jos on totta mitä huhu tietää kertoa? (Kun Amelie antaa hänelle kupin) Kiitos!

AMELIE. Niin, me ajattelimme että kun meidän kumminkin joskus pitää nähdä luonamme muutamia parhaimpia ystäviämme, kaikessa vaatimattomuudessa vaan, sen vakuutan, niin menehän tuo julistaminen samassa, vaikka minun mielestäni sitä vielä olisi voinut lykätä tuonnemmaksikin. Olkaa hyvä, enemmän näitä keksiä, herra kamreeri.

(Keskustelu jatkuu hiljaa.)

BERTHA (Jungille, jolle hän on tarjonnut kupin). Te olette tänään niin totinen, herra Jung.

JUNG (22 vuotta, pitkä tukka, suuri kaulahuivi ja muuten puettu huomiota herättävällä tavalla, käsi otsalla). Antakaa anteeksi — seuraelämä minua välistä piinaa. Minulla on par'aikaa niin suuret, syvät ajatukset.

BERTHA. Te mietitte runoa, eikö niin? Oi, jos kerran saisi kurkistaa sisään runoilijan aivoihin ja nähdä kuinka ideat siellä liikkuvat ja välähtävät! Se olisi ihanata!

JUNG. Ei maksaisi vaivaa. Mitä siellä näkisitte? Ei muuta kuin surua, pettymystä, toivottomuutta.

BERTHA. Ja niin te puhutte, vaikka kohta olette matkalla tuonne päivänpaisteeseen ijtä viheriöitsevään Italiaan, runouden ja laulun luvattuun maahan. Eikös tuo ajatus yksin jo saa teidän mielenne kirkastumaan. Minut se panisi aivan tanssimaan ilosta.

JUNG. (painavasti) Minun suruni seuraa minua.

LUNDSTRÖM (juoden kahvia, Jungille). Niin, sehän on totta. En ole muistanut onnitella teitä siitä suuresta matkastipendiosta. Muutamat tietysti ovat siitä vimmassa ja haukkuvat runoja aistillisuuden ylistysvirreksi, mutta minä ainakin olen lukenut niitä suurella nautinnolla, oikein suurella nautinnolla. Mitä naiset pitävät »Unettomista öistä»?

AMELIE. Hm! Minulla on niin vähän aikaa tutustua kirjallisuuteen — olen joka päivä aikonut ottaa kirjan käteeni, mutta miten lie sitten jäänyt — —

MIILI. Minä olisin niitä kyllä lukenut, mutta Yrjö sanoi ett'ei ne minulle sovi. Eikö niin, Yrjö?

KÄKI. Niin. Ei sovi.

LUNDSTRÖM. Ai, ai, kylläpä te jo aikaiseen tulette holhoojan alaiseksi neiti Miili. Muutenhan sanotaan että tuo »Helmi», jolle runot on omistettu, olisi eräs meidän piirissämmä hyvin tunnettu nuori, kaunis rouva. Niin niin, en minä tahdo teidän salaisuuttanne urkkia, herra runoilija, hehehe, en suinkaan. Mutta mitä Bertha rouva niistä sanoo?

BERTHA. Minä — minä niitä ihailen.

JUNG (arvokkaasti). Yksinkertainen kiitokseni näistä sanoista!

LUNDSTRÖM (rykii). Hm, hm! (Amelielle.) Veli asessori ei taida olla kotona?

AMELIE. No, ei ole. Hän meni jo aikaisemmin ulos asioille. Hän on nyt vähän semmoinen hoppu, Vilander parka. Joku oli kertonut hänelle että Kalle Petter Johansson aikoi luovuttaa omaisuutensa velkojilleen ja nyt hän heti tuli siitä niin levottomaksi että juoksi Kalle Petteriltä kysymään onko tuossa huhussa perää. Minä kyllä kielsin, mutta hän meni vaan. Onko kamreeri kuullut siitä mitään?

LUNDSTRÖM. En sanaakaan. Olisiko heillä sitten affäärejä keskenään?

AMELIE. Eiköhän ole. Se Vilander se on aina niin valmis auttamaan ketä tahansa, vaikka minä kyllä olen häntä varoittanut ettei menisi kaikkein ihmisten papereille. Mutta syyttäköön itseään jos vahinko tulee, minä pesen käteni.

(Puhelua jatketaan hiljaa.)

MIILI. Mutta tiedätkös sinä mitä, Yrjö, että nyt kun kihlauksemme julaistaan niin tuntuu minusta aivan kuin tulisi rakkautemme niin jokapäiväiseksi ja tavalliseksi. Ennenkuin ihmiset eivät mitään tietäneet niin oli kaikki niin sanomattoman jännittävää ja hauskaa ja romantillista. Niin, eikö se ole totta Yrjö?

KÄKI. Mutta kuinka sinä voit noin puhua, hyvä Miili? Minä oikein ihmettelen sinua. Kohtahan sinusta tulee arvokas rouva, virkamiehen rouva, ja vielä on päässäsi tuommoisia lapsellisia ja typeriä houereita! Minusta taas ovat tämmöiset salakihlaukset jokseenkin sopimattomia.

MIILI. Sopimattomia! Voi voi sentään kuinka te miehet olette erilaisia kuin me naiset. Niin jäykkiä ja viisaita. Milloinkahan minäkin voin tulla viisaammaksi? En suinkaan koskaan.

KÄKI. Sinä olet vielä vähän kypsymätön, Miili. Mutta jos sinä tarkkaan otat vaaria minusta ja minun neuvostani, niin kyllä kaikki vielä tulee hyväksi. Pää-asia on ettei anna mielikuvitukselle liika paljon sijaa, sillä se on meidän asemassa sopimatonta.

(Keskustelu jatkuu äänettömästi.)

JUNG (Berthalle). Jos tahdotte, niin kyllähän minä sen voisin teille lausua, se on vaan semmoinen pieni pätkä — tuommainen miniatyyrikuva vaan.

BERTHA. Te tekisitte minut hyvin onnelliseksi, jos antaisitte minun kuulla sen.

JUNG. Niin no. Se kuuluu näin, (lausuu):

Synkkä on yö ja lamppu se palaa,
Purppuravuoteella makaa hän,
Silkkinen peite se vierii salaa,
Valkoiset rinnat näin välkkyvän.
Ulos ma riennän ja musta on yö,
Kuulen kun kello 12 lyö.

(Puhuu.) Siinä on kaikki.

BERTHA. Kiitos, herra Jung! Siinä on stemninkiä, siinä on koloriittia.
Kiitos!

JUNG. Oh, minä pyydän. Mutta täytyyhän minun myöntää ettei se ole niitä huonoimpia mitä olen kirjoittanut. Huomatkaa nuo kaksi viimeistä riviä: Ulos ma riennän ja musta on yö, kuulen kun kello 12 lyö. — Eikö niissä ole kamala sointu?

BERTHA. Aivan niinkuin jotain tragillista samassa hetkessä tulisi tapahtumaan, niin. Ja ketä te olette

ajatellut tuota kirjoittaessa? Onko se salaisuus?

JUNG. Oi, elkää kysykö!

BERTHA. Mutta minullehan te sen kumminkin — —

JUNG. Olen ajatellut häntä, jonka jätän tänne kun matkustan. Runottareni.

AMELIE (Lundströmille, joka on noussut). Niinkuin jo sanoin, kaikessa yksinkertaisuudessa vaan, että nuoriso saisi vähän tanssia. No, täytyykö kamreerin siis lähteä?

LUNDSTRÖM. On jo virastoaika valitettavasti. (Kumartaa.) Hyvät naiset, hyvät herrat! Näkemiin!

AMELIE. No, terve tuloa sitten huomenna, terve tuloa!

LUNDSTRÖM (tapaa tampourin ovesta Hamarin). Ah, herra insinööri! Juuri parhaiksi kahville, hehe!

VIIDES KOHTAUS.

EDELLISET (paitsi Lundström). HAMARI.

HAMARI (noin 30 vuoden vanha. Reippaan ja terveen näköinen). Päivää anoppi ja kaikki tyyni!

AMELIE (pistävästi). Kas vävy-poikani! Sepä harvinainen vieras!

HAMARI. Minulla on vähän asiaa.

AMELIE. No, sitähan minäkin. Sillä kuinka meillä muuten olisi se kunnia.

JUNG (joka Hamarin tullessa on tullut levottomaksi tekee lähtöä). Minun täytyy myöskin — —

HAMARI. No, minnekkä kiire? Ei pidä minun antaa häiritä.

JUNG. Ei suinkaan — ei suinkaan. Mutta minulla on työtä. Eräs idea, joka on pantava paperille — —

HAMARI. Ah! No, siinä tapauksessahan se olisi suuri rikos kirjallisuudelle ruveta viivyttämään — —

JUNG (vähän nolona). Minä menen sitten. (Kumartaa.) Hyvästi ja kiitoksia!

HAMARI. Niin, kiirehtikää nyt ennen kuin idea haihtuu. Kiirehtikää hiessä!

AMELIE. Hyvästi, hyvästi! Tervetuloa huomenna, herra Jung!

JUNG. Kiitoksia!

(Katsoo pitkään Berthaan lähtiessään.)

KUUDES KOHTAUS.

EDELLISET (paitsi Jung).

HAMARI. Onkos appivaari kotona?

AMELIE. Ei ole.

HAMARI. Vai niin. No, kai hän kohta tulee.

AMELIE. Niin, jos ei seuramme ole sinulle hyvin vastenmielinen, niin voithan sinä jäädä tänne häntä odottamaan. Mutta elä suinkaan tee sitä kohteliaisuudesta meitä vastaan.

HAMARI. Jään tänne koska minulla on toinenkin asia. — Minä tahtoisin myöskin puhutella Berthaa.

(Lyhyt äänettämyys.)

AMELIE. Omista asioistanne voitte puhua kotonanne, eikä tulla tänne niistä riitelemään ja meidän kotirauhaamme häiritsemään.

HAMARI. Mutta hyvä anoppini, kun en Berthaa enää tapaa kotona, missä minä sitten voisin häntä —

— Sitä paitsi, en minä ole tullut tänne riitelemään. En karta mitään niinkuin joutavata kinaa.

BERTHA (nousee). Vaaditko että heti tulen, niin kyllä minä olen valmis.

HAMARI. Vaadin! Herra Jumala, enhän minä mitään vaadi. Ajattelin vain että jos sinulle sopisi että me kerran puhuisimme suomme puhtaaksi.

KÄKI. Tämä on vastenmielistä. Jos meidän läsnäolomme teitä vaivaa, niin kyllä me Miilin kanssa — —

AMELIE. Täällä ei saa minkäänlaisia draamallisia kohtauksia esitellä, sen sanon. Meillä on todellakin paljon tärkeämpiä asioita ajateltavina huomispäivän suurten kihlajaisten johdosta, ja se on hyvin rumasti tehty vävyiltäni valita tämmöinen hetki purkaakseen meille huonon humoorinsa. Semmoista ei olisi odottanut sivistyneeltä mieheltä.

HAMARI. Huonolla tuulella en milloinkaan ole. Maailma on niin hassu ja naurettava ettei sitä järkevä mies voi ottaakaan muuten kuin koomilliselta kannalta. Minä jään siis kiltisti odottamaan siksi kuin sopii Berthalle ja täytyyhän minun sitä paitsi appivaariakin — —

MIILI (nousee). Mutta kuulkaa, ettekö tarjoo kahvia Niilolle. — Ethän sinä vain minullekin ole äkäinen, Niilo?

HAMARI. Vieläkö sinullekin! Me kuin aina olemme olleet niin hyvät ystävät, pikku Miili.

MIILI. Niin niin, eikö se ole totta. Ja minäkin olen aina pitänyt sinusta niin äärettömästi, niin äärettömästi että oikein — —

KÄKI (rykii ja tekee kärsimättömän liikkeen).

AMELIE. Niin, pitääkö olla kahvia, niin ole hyvä.

HAMARI. Kiitos, en välitä. Katson tässä sill'aikaa vähän sanomalehtejä.

(Menee hyllyn luo.)

AMELIE. Entäs te muut? — Vai ei. No, tuo sitten nuo paketit tuosta, Bertha, niin avataan ne ja katsotaan. (Puoliääneen.) Kuule, sinun täytyy käyttäytyä varovaisemmin tuota herra Jungia kohtaan, jonka kauheita runoja ei kukaan nainen kehtaa lukea. Käytöksesi herättää huomiota.

BERTHA. Herättäköön. Minä olen jo siksi vanha että itse vastaan itsestäni.

MIILI (on taas istunut Käen luo). Mutta onhan hän minun oma lankoni, mitä pahaa siinä on —?

SEITSEMÄS KOHTAUS.

EDELLISET. VILANDER.

VILANDER (perältä, hattu päässä ja hansikkaat irroillaan vasemmassa kädessä; vilkkaat ja hätiköitsevät liikkeet). Huomenta, huomenta, kaikki koolla näen mä. Ja sovussa ja rauhassa, sepä hauskaa. — Niin, totta se on. Simson ja K:ni Hullissa on tehnyt kuperkeikan ja Kalle Petterin täytyy nyt tehdä samoin. Se vekseli on nyt huomenna maksettava tahi hankittava siihen uusi nimi kun ei Kalle Petterin enää kelpaa. — Onko täällä ollut ketään minua hakemassa? Puh puh, kylläpä tuli oikein kuuma, puh puh!

(Panee hatun pöydälle ja pyyhkii otsansa.)

AMELIE. No kas niin, se oli oikein sinulle! Enkö minä aina ole sinua varoittanut? Olisit neuvotellut minun kanssani, niinkuin velvollisuutesi olisi ollut, niin — —

VILANDER. No no, kyllä hommataan rahaa, kyllä hommataan. Eikö vahtimestari ole käynyt minua tapaamassa?

AMELIE. Mistä minä tiedän. On oltu makasiineissa ja muissa kaupoissa kun on vielä niin paljon ostamista huomispäivää varten. Mutta sinä vaan panet kaikki minun niskoilleni ja hyppäät kaupungilla aamusta iltaan. Viinitilauksin on vielä tekemättä ja — —

VILANDER. Viinitilaus? Jaa jaa, kyllä minä sen paikalla — — Ei ole tullut kirjettä Beata-tädiltä?

AMELIE. Ei suinkaan, ei minun tietääkseni. Sinähän sanoit kuullesi että hän on sairastunut influenssaan.

VILANDER. Niin, siitä syystähän hänelle kirjoitinkin. Ajattelin että kun emme moneen aikaan ole antanut mitään tietoa itsestämme, niin —

MIILI (joka Käen seuraamana on mennyt oikealle kun paketteja ruvettiin aukaisemaan). Voi voi, jos täti kuolisi, niin sitten me tulisimme rikkaaksi!

AMELIE. Kuinka sinä noin, Miili —?

BERTHA (nauraen). Suoraa puhetta, hahaha!

MIILI. Niin no, kun pappa aina valittaa kuinka surullista se on että täti on niin vanha ja kivulloinen, niin olisihan se parasta että täti parka saisi muuttaa taivaaseen ja pappa pääsisi huolistaan ja sitten olisivat molemmat tyytyväiset.

AMELIE (Miilille). No, jos sinä tädin kuolemata rupeat odottamaan, niin kyllä saat olla kärsivällinen. Kyllä hän elää kauvemmin kuin me kaikki tässä, se vanha höpsäkkä, siitä voit olla varma.

VILANDER. Niin niin, emmehän me tädin kuolemata toivo, mutta luonnonlakien mukaan, niin — —

MIILI. Katsos eikö tämä bluussikangas ole ihmeen viehättävä, Yrjö? Eikö se minua vaateta —?

(Tarkastellaan ostoksia ja keskustellaan äänettömästi.)

VILANDER (menee Hamarin luo). No, joko sinä kävit? Mitenkä onnistui?

HAMARI (tulee Vilanderin kanssa etunäyttämölle). Enpä tuo juuri minkäänlaisia hauskoja uutisia.

VILANDER. Bakk?

HAMARI. Melkeinpä. Menin ensin Karjalan pankkiin. Ei ollut väkeä ollenkaan. Hiljaisuus vallitsi. Vedin esille paperimme ja hiljaisuus kävi jos mahdollista vielä juhlallisemmaksi. »Niin, kyllähän meillä ei ole mitään näitä nimiä vastaan — eikä se summakaan ole niin suuri — mutta kun olemme päättäneet ettei nykyään ollenkaan osteta yksityisiä papereita, niin — — Olkaa hyvä ja tulkaa takaisin parin, kolmen kuukauden perästä, niin saamme sitten nähdä jos — —» Selvällä suomen kielellä se olisi tietysti kuulunut näin: Teillä on jo täällä niin monta yhteistä paperia, menkää hiiteen elkkää enää näyttäkö naamaanne täällä.

VILANDER. Peeveli! No entäs sitten?

HAMARI. Sitten menin Maalaispankkiin. Täällä oli väkeä kaikenlaista. Ihmiset häärivät ja papattivat. Viipyi kotvasen aikaa ennenkuin voin paperimme antaa. Pääpöppö omassa persoonassaan otti sen vastaan.

VILANDER. No, mitä hän sanoi?

HAMARI. Käänteli sitä verkkaan sormiensa välillä, veti pukinpartaansa ja sanoi hymyillen: Taitaa olla herrojen aikomus myydä tämä paperi pankille. Surkuttelen ett'emme voi ryhtyä tähän kauppaan.

VILANDER. Pirullista! No, se on hänen kaltaistansa.

HAMARI. Mutta rehellistä peliä. Ei antanut aihetta minkäänlaisiin illusiooneihin. No, sieltä vaelsin Pääkaupungin pankkiin. Siellä oli vähemmän väkeä, että heti sain asiani toimitetuksi. — »Niin, no, kyllähän nimet ovat tunnettuja». — Sen kyllä luulen kun meillä on siellä viisi paperia entuudestaan — »mutta tämmöisiä virkamiesvekseleitä ei juuri mielellään osteta» — mikä virkamies minä olen? Siviili-insinööri — »mutta jos hankkisitte tänne kolmanneksi jonkun affäärimiehen, niin voisimme ehkä» j.n.e. — Niin no, siinä on tulos näistä operationeista. Mitä appivaari nyt aikoo tehdä?

VILANDER. Vai kolmas nimi, jahah, jahah. Mutta mistä sitä juuri nyt — —? No, täytyy miettiä. Sitä paitsi minulla on toinenkin tuuma varalta. Puh, puh, kun hikoilen, puh puh! — Eikös nyt kukaan ihminen tiedä onko Hentunen käynyt täällä?

KAHDEKSAS KOHTAUS.

FIINA. EDELLISET.

FIINA. Köksä käskei sanomaan, että kyllä rouva voi tulla jo.

AMELIE. Jassoo, no se on hyvä.

(Nousee.)

FIINA. Ja sitten kävi vahtimestari hakemassa asessoria ja lupasi tulla takaisin vähän ajan perästä.

VILANDER. Jahah, jahah. Hyvä! Oikein hyvä!

AMELIE. No, tulkaa nyt tytöt! (Vilanderille.) Mitä tärkeitä asioita sulla on tuolle Hentuselle kun sinä niin — —?

VILANDER. Mitäkö tärkeitä — —? Virastoasioita tietysti — mitä muuten. Pyydän häntä samassa tulemaan huomenna passaamaan.

AMELIE. Niin, sehän on luonnollista. Ukko on kyllä jo vähän kömpelö, mutta onhan hän muuten tottunut serveeraamaan. (Käelle, joka on ottanut hattunsa). No, täytyykö Yrjönkin jo lähteä?

KÄKI. Sehän on tietty. Virastoaika!

MIILI. Voi voi, sitä virastoa kuinka minä sitä vihaan. Minä tulen saattamaan sinua tampusuuriin.

KÄKI. Hyvästi!

(Yleinen jäykkä kumarrus.)

VILANDER. Hyvästi, hyvästi! Tulen perästäpäin kun vaan muutan vähän päälleni.

AMELIE. Mutta muista, ensin se viinilista.

YHDEKSÄS KOHTAUS.

VILANDER. HAMARI.

VILANDER (aikoo mennä vasemmalle, mutta kääntyy takaisin). Mutta se on totta. Oletko jo puhunut Berthan kanssa?

HAMARI. En ole vielä saanut tilaisuutta.

VILANDER. Niin, onhan tämä nyt hyvin ikävä asia, hyvin ikävä asia. Eikö sitä nyt millään muotoa voisi muulla tavalla järjestää?

HAMARI. Minä luulen että hän itsekin sitä haluaa.

VILANDER. Jaa jaa, ne naiset, ne naiset! Kuka heitä ymmärtää? Ja se skandaali sitten, joka siitä syntyy!

HAMARI. Mutta sehän on nykyään aivan modeernia, appi hyvä.

VILANDER. No, tee kuinka tahdot. Sinä olet liika hyvä hänelle, sen sanon vaikka hän on oma tyttäreni. Toivon ettei ystävyyskeskämme tästä syystä tule rikkoutumaan. Jäätkö tänne?

HAMARI. Minä odotan häntä täällä.

VILANDER. Jahah, jahah, tee niin.

(Vasempaan).

KYMMENES KOHTAUS.

HAMARI. KÄKI.

HAMARI. Ukko parka, olet sinäkin joutunut kaikenlaisiin ikävyyksiin!

KÄKI (päälylistakissa, raottaa tampusuuriin ovea ja tulee sisään kun näkee että Hamari on yksin). Kuulkaapas herra insinööri! Sanokaapas minulle, kuinka se oikeastaan on asessorin affäärien laita?

HAMARI. Mitä varten te minulta sitä kysytte?

KÄKI. No, kun te kuulutte perheeseen ja nähtävästi olette asioissa hänen kanssaan, niin tahtoisin kuulla teidän mielipiteenne.

HAMARI. No, minun mielipiteeni on se että ne ovat huonolla kannalla. Mutta ettehan te mennyt tyttären kanssa kihloihin rahojen vuoksi.

KÄKI. Ei suinkaan, kuinka te niin voitte puhua? Mutta jos nyt jotain tapahtuisi, esimerkiksi konkurssi, niin sehän vaikuttaisi huonosti hänen prestiisiinsä ja ylennykseensä.

HAMARI. Se on tietty. Ja teidän prestiisiinne myöskin. Eikö niin?

KÄKI. Tietysti, aina vähän.

HAMARI. Niin, sillä hänen suosituksistaan olisi silloin vähempi hyötyä, vai mitä? Olette menetellyt hiukan varomattomasti herra herasöötinki. Olisitte ensin hankkinut otteen konttorikirjoista ennenkuin tyttöä pyysitte.

KÄKI (äreästi). Minun täytyy sanoa että tämä on vakava asia eikä tässä ole naurulle sijaa.

HAMARI. Päinvastoin. Kaikki me olemme naurettavia. Vaikka kuinka peittäytyisimme arvokkaisuuden viittaamme, niin se inhimillinen luonnollinen hassutus aina pistää esille, vaikka tosin emme itse sitä aina huomaa.

KÄKI. Jos tuo on tarkoitettu minulle, niin valitan etten sitä ymmärrä.

HAMARI (kohottaa olkapäitään). Niin, siinähan se juuri onkin.

KÄKI. Herra insinööri, tämä on sopimatonta — tämä on — Hyvästi!

(Menee kiivaasti.)

HAMARI. Adieu, mon frere! Ja tuohonkin tompeliiniin ja tsjinovnikkasieluun on tuo pikku Miili rakastunut! Sekin kuuluu niihin elämän hassutuksiin.

(Menee ottamaan sanomalehden hyllyltä.)

YHDESTOISTA KOHTAUS.

BERTHA. HAMARI.

BERTHA (joka ei huomaa Hamaria). Hyvä että hän meni. Missä hattuni? Kas tässä.

(Ottaa hattunsa ja aikoo mennä.)

HAMARI (tulee esille). Jos minua tarkoitat, niin kyllä minä vielä olen täällä. (Pieni paussi.) Ja koska nyt kerran sattumalta olen tilaisuudessa puhua kahdenkesken kanssasi, niin käytännöllisenä miehenä sen käytän ja puhun suoraan kuin tapani on. — Niinkuin ehkä olet huomannut, niin suhde välillämme on jo kauvan ollut jokseenkin kylmä ja yhä kylmentynyt, että se nyt jo voi olla noin 40 asteen paikoilla. Kahvikuppeja emme vielä ole heittäneet toistemme silmille, mutta riita ja kina on usein käynyt fortissimossa. Sinua en siitä syytä. Meillä on kumpaisellakin vikamme ja ominaisuutemme. Työni päätettyä minä pidän rauhallisesta kotielämästä, se on minun omituisuuteni. Sinä taas ulkomaailman loistosta ja huumauksista, se on sinun omituisuutesi. Me siis nähtävästi emme oikein sovi toisillemme, me menemme eri teitä. Ja luuletko sinä että nuo tiet milloinkaan yhtyvät? Sanoppas lystin vuoksi.

BERTHA (kylmästi). Eipä se siltä näytä.

HAMARI. No, sittenkai se on jokseenkin järjetöntä ja turhaa jatkaa tätä rinnakkaista vaellusta vai kuinka?

BERTHA. Tarkoitatko eroa?

HAMARI. Niin, kyllä minä tarkoitan eroa.

BERTHA. Saanko luvan kysyä, eikö siihen ole mitään muuta syytä kuin se ettemme sovi toisillemme, niinkuin sanoit?

HAMARI. Minusta siinä on jo kylliksi syytä.

BERTHA. Eipä taida ollakaan. Uskallankohan sanoa sen oikean syyn?

HAMARI. Mielelläni minun puolestani. Olen todellakin utelias.

BERTHA. Oh, elä tuossa ole olevinasi. Sinä olet mustasukkainen, siinä kaikki.

HAMARI. Erehdys. Mustasukkainen en ole. Mustasukkaisuus perustuu rakkauteen, mutta minä en rakasta sinua.

BERTHA. Hävytöntä!

HAMARI. No, rakastatko sinä minua?

BERTHA (pienen paussin jälkeen). En, en, tuhatkertaa en.

HAMARI. Niin no, katsos nyt! Mitä se sitten hyödyttää pitkittää tämmöistä yhteiselämätä, josta meille molemmin puolin on vaan harmia. Minä sen vuoksi olen ajatellut näin. Matkustan pois pitemmäksi ajaksi. Olen nimittäin hakenut toisen paikan kaukana täältä ja paljon mahdollista että sen saankin. Sinä panet sitten Viralliseen lehteen ilmoituksen siitä tavallisesta »vuoden ja yön kuluessa» — minä en saavu, ero on laillisesti vahvistettu ja minut tuomitaan maksamaan sinulle niin ja niin paljon vuotuista korvausta ja — —

BERTHA. Ettet häpeä! Maksaa minulle kuin mille tahansa rakastajattarelle, josta ei enää huoli.

HAMARI. Sinä erehdyt taas, mehän olemme kristillisessä avioliitossa, josta pappi garantteerasi meille niin paljon onnea ja siunausta. Mutta muutenhan tuo korvausasia on vaan sivuseikka. Pääkysymys on nyt vaan suostutko sinä minun ehdotukseeni?

BERTHA. En — en suostu.

HAMARI. Et siis tahdo erota?

BERTHA. Tahdon, tahdon kyllä, mutta — —

HAMARI. Mutta sinä odotat ensin kuinka asiat tulisivat muodostumaan. Eikö niin?

BERTHA. Mitä sinä sillä tarkoitat?

HAMARI. Kuule, minä sanon vielä etten ole mustasukkainen. Sinä et ole vielä ihan varma ihailijastasi, ja sen vuoksi sinä — —

BERTHA. Kuinka sinä uskallat — —!

HAMARI. Elä nyt näyttele, vaan kuule mitä minä sanon. Niin pian kuin saan varmuuden teidän oikeasta suhteestanne, niin se olen minä, joka pyydän eroa. Sen nyt sanon tässä kaikessa ystävyydessä. Päätä siis!

BERTHA. Minä halveksin sinua.

(Aikoo mennä.)

HAMARI (ottaa häntä käsivarresta). Päätä ensin.

BERTHA. Ai, ai, aijotko sinä minua tappaa!

HAMARI (työntää hänet luotaan). No syytä itseäsi sitten!

BERTHA. Kyllä se nyt on viimeinen kerta kuin minä tämmöistä — —!

(Menee).

KAHDESTOISTA KOHTAUS.

MIILI. HAMARI. VILANDER.

MIILI. Voi, voi, oletteko taas riidelleet —! (Koputtaa Vilanderin ovelle.) Pappa pappa, nyt vahtimestari on täällä.

VILANDER (ulkopuolella). Hyvä! Tulen heti. Pyydä häntä sisään.

MIILI. Mistä te nyt taas — —?

HAMARI. Keskustelimme vaan vähän vilkkaasti eräästä päivän kysymyksestä. Mutta oletko sinä sitten

aina yhtä mieltä sulhasesi kanssa, Miili?

MIILI. Tietysti. Hän kun on niin viisas.

HAMARI. Vai niin. Minusta hän on typerä.

MIILI. Hyi, kuinka sinä sanot! Tänään olet oikein ilkeä, Niilo. Tule nyt pois sopimaan Berthan kanssa, niin — —

HAMARI. En, tarvitsen raitista ilmaa. Hyvästi!

(Vasemmalle.)

MIILI (yksin). Voi voi, kuinka heidän epäsofian on ikävä ja kuinkahan se viimein loppuukaan.

(Ulos perältä.)

KOLMASTOISTA KOHTAUS.

VILANDER sitten HENTUNEN.

VILANDER (sisääntullessaan hänellä ei vielä ole nuttu täydellisesti hihoissa). Lainata rahaa omalta vahtimestarilta, onhan tuo nyt vähän nöyryttävää, mutta eihän siitä kukaan saa tietää. Kun nyt ukko vaan suostuisi minun ehdotukseeni, se vanha kettu. Jos ei, niin on siihen viimeiseen keinoon turvauduttava, vaikka se minua vähän peloittaa. Mutta ei auta, rahaa minun pitää saada, muuten olen hukassa.

HENTUNEN (tampuurin ovesta). Täällä minä nyt olen, herra asessori.

VILANDER. Jassoo, Hentunen. No, astukaa sisään, astukaa sisään. (Kävelee muutamia askeleita.) Frisches Wetter, niinkuin saksalainen sanoo. Raitis ilma tänään.

HENTUNEN. Niin, käyhän siellä semmoinen kylmä viima.

VILANDER. Mutta Hentunen tulee nyt istumaan. Olkaa niin hyvä, kas tässä tuoli.

HENTUNEN. Kiitoksia nöyryimmästi, kyllä minä seisonkin.

VILANDER (kävelee taas pari askelta; sitten pienen paussin perästä keveästi ja luontevasti). No, onko Hentunen jo ajatellut sitä meidän asiaa?

HENTUNEN. Niin, kyllähän minä, mutta — —

VILANDER. Mutta?

HENTUNEN. Niin, tuota, katsokaapas nyt. Assessorin ei pidä pahaksua — mutta mitä hyötyä minulla oikeastaan olisi tuosta henkivakuutuskirjasta?

VILANDER. Sepä kysymys! Jos minä sill'aikaa kuolen, niin saattehan nostaa tuon summan. Kaikissa tapauksissahan minä kolmen kuukauden kuluttua maksan teille takaisin nuo 2,000.

HENTUNEN. Hm, minun täytyy sanoa, minä en tätä asiata oikein ymmärrä. Olen vanha mies ja nämä henkivakuutukset ovat semmoisia uuden ajan keksintöjä, joista ei minun nuoruudessani tietty. Luulen sitä paitsi että tekisin syntiä jos ottaisin vastaan tuon vakuutuskirjan.

VILANDER. Syntiä! Mistä syystä?

HENTUNEN. Olen köyhä mies, vallan köyhä, senhän kaikki tietävät, ja jos nyt pienistä säästöistäni lainaan asessorille tämän summan, niin sen teen ainoastaan sen hyvän ja ystävällisen kohtelun vuoksi, jota asessori aina on minulle osoittanut.

VILANDER (tekee kieltävän liikkeen). Noo noo.

HENTUNEN (jatkaen). Mutta nämät 2,000 ovat minun oloissani paljon rahaa, hyvin paljon rahaa, herra asessori, ja minä pelkään, että minä haudan partaalla oleva vanhus suuressa heikkoudessani ja levottomuudessani, kun tämä pantti on tämmöistä laatua, rupeisin taivaasta rukoilemaan toisen ihmisen kuolemata — teidän kuolemaanne! herra asessori, josta Jumala varjelkoon. Eikö se olisi kauheata! Ja sen vuoksi minä en — —

VILANDER. Hahaha, kylläpä te otatte tämän vakavalta kannalta, Hentunen, enkä tietysti voi luvata kuolla tällä ajalla, hahaha! Mutta jos ette luota minuun, niin — —

HENTUNEN. luotanhhan minä, luotanhhan minä — eihän muuta voi tulla kysymykseenkään. Mutta tämä tapa vaan tuntuu minusta niin vastenmieliseltä. — Puhuihan herra assessori eräästä toisestakin pantista, jos oikein muistan.

VILANDER (säpsähtää vähän). Niin, siitä toisesta. (Rupeaa kävelemään.)
Te ette siis pidä tuota vakuutuskirjaa vastaavana panttina?

HENTUNEN. Kyllä kyllähän — miks'ei. Mutta kuten jo sanoin, niin — — herra assessorin ei pidä tykätä pahaa, mutta — —

VILANDER. No, olkoon menneeksi sitten, vaikka tämä on naurettavaa, varsinkin kun ajattelee minun yhteiskunnallista asemaani. Mutta rauhoittaakseni teitä, niin olkoon menneeksi vaan. Mutta muistakaa: suurimmassa salaisuudessa ainoastaan, muistakaa se. Muutenhan voisin joutua koko kaupungin pilkaksi, hahaha!

HENTUNEN. Ei se minun kauttani ilmi tule.

VILANDER. Onko teillä ehkä rahat mukanne, Hentunen?

HENTUNEN. Pistinhän ne tänne lompakkooni, jos niin että — —

VILANDER. No, antakaa tänne. Minä kirjoitan teille pienen todistuksen, niin asia on päätetty.

(Istuutuu pienen pöydän ääreen.)

HENTUNEN. Niin, kyllä minä semmoista pyytäisin.

VILANDER (kirjoittaa). »Täten todistan että — —» (Viskaa kynän pois.)
Ei!

(Rupeaa kävelemään.)

HENTUNEN. No, jos ei assessorille passaa, niin en suinkaan minä — —

VILANDER. Passaa! Miks'ei, passaahan se. (Istuutuu taas ja puhuu kirjoittaessaan). Tuumin vaan että mikäähän ajatus Hentusella on minusta, kun tämmöisiin välipuheisiin ryhdyn — mutta sattuuhan joskus jokaiselle tämmöinen pikkuinen rahapula, varsinkin näinä ahtaina aikoina, enkä minä muihin olisi kääntynytäkään, mutta kun tunnen Hentusen rehelliseksi mieheksi, joka voi säilyttää salaisuuden, niin — — Kas tuossa, nyt se on kirjoitettu. Lukekaa se jos se kelpaa.

HENTUNEN (lukee selvällä äänellä). »Täten todistan, että minä allekirjoittanut vahtimestari Kristoffer Hentuselta olen saanut lainaksi 2,000 markkaa, josta kolmelta kuukaudelta maksan provisioonin ja korkoa yhteensä 120 markkaa, sekä annan hänelle pantiksi salongin — vierashuoneen — ruokasalin ja sänkykamarin huonekalut, jotka kumminkin vielä saan pitää luonani, mutta jotka hän minulta saa periä, jos en määrättyjen kolmen kuukauden kuluessa suorita hänelle yllämainittua rahasummaa 2,000 mk. Sanoo 2,000 mk. Helsingissä 1 p. Huhtik. 1908. Pontus Vilander, assessori ja ritari.» (Kääntää paperin kokoon.) Kiitos, se on oikein.

VILANDER (joka silläaikaan on kävellyt edes takaisin). No, onko vahtimestari nyt rauhoitettu, hahaha.

HENTUNEN. Kyllä. Tässä olisi nyt rahat. Mutta assessorin ei pidä suuttua jos minä edeltäpäin olen vetänyt pois tuon pienen provisioonin, sillä — —

VILANDER. Mitä? — No, sehän on yhdentekevä — aivan yhdentekevä.

(Ottaa rahat ja rupeaa niitä lukemaan).

HENTUNEN. Niin, ei muuten, mutta kun olen kuullut että niin on tapana ja sen vuoksi että kaikki kävisi säännöllisesti — —

VILANDER. Niin, kyllä me ymmärrämme toisemme, kyllä me ymmärrämme. Hentunen voi olla aivan tyyni — rahat kyllä maksetaan määräajalla. Vai toivooko vahtimestari ehkä vielä saavansa loikoa päivällisuntaan minun parhaimmalla sohvallani. En nyt sentään sillä voi teitä palvella, hahaha! Mutta se on totta. Meillä on huomenna täällä pienet kemut, niin että eiköhän Hentunen niinkuin ennenkin tulisi passaamaan, jos sopii?

HENTUNEN. Vai kemut! Kiitos, kyllä minä tulen siihen tavalliseen aikaan. Niin no, hyvästi sitten, herra assessori!

VILANDER. No, hyvästi, Hentunen, hyvästi! (Lyö häntä olkapäille.) Se on aina niin hauskaa nähdä

vahtimestaria, aivan kuin kuuluisitte perheeseemme. No, hyvästi hyvästi!

HENTUNEN. Hehehe, nöyrin palvelijanne, nöyrin palvelijanne!

(Menee.)

VILANDER (istuutuu). Uff! Tehty kuin tehty. Ei päästänyt minua vähemmällä, se hävytön juutalainen. — Niin, Kalle Petterin vekselin saan nyt lunastetuksi, mutta nämä panttiluovutukset! Jos en ajoissa niihin voisi hommata — jos salaisuus tulisi ilmi! — Järkeni seisoo kun tuota ajattelen. Rikosasia, rikosasia, ei siitä pääse.

NELJÄSTOISTA KOHTAUS.

FIINA. VILANDER.

FIINA. Rouva käski sanomaan, että herra muistaisi tuon listan, josta rouva — —

VILANDER (nousee). Jahah jahah, viinilista! Tulen heti!
(Huolimattomasti.) No, onhan tässä vielä päiviä.

(Esirippu lankeaa.)

TOINEN NÄYTÖS.

Sama huone, mutta valaistu. Perältä kuuluu heikosti pianomusiikkia ja joku tanssiva pari vilahtaa silloin tällöin oviaukon ohi. Kello on noin 9 paikoilla illalla.

ENSIMÄINEN KOHTAUS.

AMELIE, LUNDSTRÖM, PAROONITAR, KAMARINEUVOKSETAR (kaikki oikean puolisen pöydän ympärillä teetä juoden). SENAATTORI, KAMARINEUVOS ja TUKKUKAUPPIAS vasemmalla, pöydän ääressä teelasit kädessä. Peremmällä KAKSI NUOREMPAA HERRAA ja VILANDER äänettömästi keskustellen sekä ottaen teetä, jota HENTUNEN ja FIINA tarjoaa ja sen tehtyä menevät perältä.

LUNDSTRÖM (jatkaa jotakin kertomusta). Niin, hyvät naiset, niin kuin jo sanoin, mies oli itse auttamassa rouvaansa karkumatkalle. Heidän oma hieno trillansa seisoi portin edessä ja kuski istui paikallaan kun mies saattoi rouvaa ajopeliin, suuteli hänen kättään ja muistutti ettei viipyisi kauvan. Mutta kun tullaan kaupungin ulkopuolelle, niin hyppää kuski rouvan viereen, suutelee häntä ei kädelle vaan keskelle suuta, hevoset panevat täyttä laukkaa — ja aviomies istuu luultavasti vielä tänäkin päivänä yhä pitenevällä nenällä odottamassa rouvaansa, jolle hän niin kohteliaasti teki tällöisen ystävällisen palveluksen. Hahaha!

PAROONITAR (hyvin vanha, korkkiruuvikiharat ohimoilla, hieno käytös, keppi kädessä). Tres bien, tres bien! Mainiota, mainiota! Karkasi oman kuskinsa kanssa. Muistan samallaisen tapauksen nuoruuteni ajoilta, mutta silloin oli kuski valepukuinen kreivi. Tres piqvante, tres piqvante!

AMELIE (nauraen). Niin, sillä kamreerilla on aina niin hauskoja juttuja. Ja Italiaanko sitten menivät?

LUNDSTRÖM. Italiaan. Paavin siunausta pyytämään luultavasti, hehehe!

(Rouvat nauravat.)

KAMARINEUVOKSETAR. Ja mies joka ei mitään aavistanut! Hän ei sitten muuta ansainnutkaan.

VILANDER (lähenee naisten pöytää). Saako kysyä mikä naisia niin naurattaa — —?

(Keskustelu jatkuu hiljaa.)

SENAATTORI (harmaa-partanen, pitkänlainen mies, arvokas käytös). Minun käsitykseni mukaan,

hyvät herrat, niin aseman parantumisesta ei ainakaan nyt tällä hetkellä ole juuri paljon mitään toivoa. Täytyy vaan kärsivällisesti ja tyynesti katsoa tulevaisuutta kohti.

KAMARINEUVOS. Niin, ne on ne kirotut puolueet, jotka pilaavat kaikki. Meillä ei ole mitään luottamusta ulkomailla enää.

TUKKUKAUPPIAS. Krediitti supistuu supistumistaan, konkurssi konkurssin perästä!

KAMARINEUVOS. Niin, se on totta, se meidän hyvä ystävämme Kalle Petter on myöskin jättänyt sisään paperinsa. Sanotaan että hän tulisi istumaan.

KAUPPIAS. Kyllä kai siinä perää onkin.

SENAATTORI (intresseerattu). Kalle Petter Johanssonko? Niin, kyllä minä tiedän, hän joka ylläpiti sitä miss Kikkerikiitä Grand hotellin varieteessä, eikö niin?

KAMARINEUVOS. Aivan oikein, herra senaattori.

SENAATTORI. Piffinen tyttö, kerrassaan piffinen tyttö!

(Keskustelua jatketaan hiljaa.)

VILANDER (yhtyy sill'aikaa tähän ryhmään).

KAMARINEUVOKSETAR. Kävimmehän me siellä viime talvena, mutta kun tulimme Napoliin, niin oli siellä niin harvinaisen kylmä, että olimme paeltua kuoliaaksi kun niillä raukoilla ei ole kunnollisia kakluunejakaan, ja mieheni sanoikin, että kyllä se vanha sananlasku nyt taitaa toteutua: nähdä Napolin ja sitten kuolla, hahaha! Mutta apropos siitä, sinnehän se meidän nuori nerommeikin, herra Jung, näinä päivinä kuuluu lähtevän. Mitä paroonitar pitää hänen runoistaan?

PAROONITAR. Oh, paljon, paljon! Ranskalaisia esikuvia. Hänhän se on tuo nuori mies, joka tanssii niin ahkerasti Berthan kanssa? Hänellä on makua. Mutta Bertha onkin oikein viehättävä tänä iltana, oikein viehättävä.

AMELIE. Oh, kuinka täti viitsii puhua!

LUNDSTRÖM. Meidän emäntämme onkin tunnettu koko Helsingissä kauneista tyttäristään.

PAROONITAR. Niin, kohtahan jättää nuorempikin tyttäresi kotinsa, jos on totta mitä eräs pikku lintu korvaani kuiskasi. Niin, tunnusta sinä vaan.

AMELIE. En minä suinkaan siitä mitään — —

KAMARINEUVOKSETAR. Amelie aikoo meitä surprenerata.

(Jatketaan hiljaa.)

VILANDER (seisallaan senaattorin vieressä). Eikö veli senaattori ole siitä kuullut? Me nauroimme sille jutulle että olimme tukehtua. Se oli kahden aikana yöllä. Porttieeri näki ystävämme kuinka hän hiipi korridorissa kuin mikähän valkoinen haahmu. Hahaha, hassu juttu, hahaha!

SENAATTORI (hymyillen). Kyllä minä vähän muistan kuulleen.

VILANDER. Lundström sen tuntee paremmin. — Tuleppas tänne, Lundström. Kerroppas veli senaattorille tuosta yöllisestä kohtauksesta Grand Hotellissa — sinä tiedät.

LUNDSTRÖM. Jos herra senaattori suvaitsee, niin — —

(Istuutuu heidän pöytänsä. Puhutaan hiljaa ja salaperäisesti. Molemmat nuoret herrat ovat lähestyneet pöytää).

KAMARINEUVOKSETAR. Ja mieheni sanoo että herrassöötinki Käellä on suuri tulevaisuus. Hän on tarmokas ja kunnianhimoinen ja säntillinen.

PAROONITAR. Hahaha! Niin, säntillinen! Hän tanssiikin niin vakavasti kun hän laskisi askeleitaan ettei tulisi liian monta eikä liian vähän. (Nauraa.) Pardon Amelie, kultaseni! Mutta emmekö mene saliin, se on aina niin hauskaa nähdä nuorta iloista väkeä.

KAMARINEUVOKSETAR (nousee). Niin, menemme.

AMELIE (samoin). Saanko tarjota käsivarteni tädille.

PAROONITAR. Kiitos, kultaseni! Niin, vanhaksihan tässä tulee, vanhaksihan tässä tulee. Kuka luulisi että minäkin — —

HENTUNEN (joka on tullut ottamaan pois tyhjät teekupit, tyrkkää vahingossa tarjottimellaan kamarineuvoksetarta). Ah, pyydän anteeksi, pyydän nöyryimmäksi anteeksi!

AMELIE (ankarasti). Kuinka vahtimestari nyt sillä tavalla — —!
(Paroointarelle.) Ukko on tullut vähän kömpelöksi, mutta vanhan tavan mukaan me häntä vielä käytämme passaamassa. (Kamarineuvoksettarelle.)
Loukkasitko itseäsi, ystäväni?

KAMARINEUVOKSETAR. Ei mitään. (Miehelleen mennessään.) Tuletko tanssia katsomaan, Reinhold?

KAMARINEUVOS (kärsimättömästi). Jälestäpäin, jälestäpäin — —

PAROONITAR (Amelielle). Niin, minä muistan sen vielä kuin se olisi tapahtunut eilen. Se oli anno — annappas kun ajattelen — anno 1860 se oli — enoni kreivi Pommerfeltin maatilalla — un toujours garçon, se vanha kreivi — uuden vuoden aikana — —

(Naiset katoavat).

TOINEN KOHTAUS.

VILANDER, SENAATTORI, KAMARINEUVOS, TUKKUKAUPPIAS,
LUNDSTRÖM, HENTUNEN ja kaksi herraa.

LUNDSTRÖM. Niinkuin sanottu, se oli ystävämme Kalle Petter eikä hänellä ollut muuta päällään kuin yhtä ainoata vaatekappaletta, tuota ihan välttämätöntä, jonka jo kätkyessä ollessamme oma mammamme puki päällemme. Hahaha!

(Kaikki nauravat.)

SENAATTORI. Ei ole paha juttu!

KAMARINEUVOS. Mainiota!

KAUPPIAS. Saakelin hyvä!

VILANDER. Niin, eikö totta, siinä olisi oivallinen pala pilalehdelle ja skandaalikirjoittajalle, hahaha! (Kysyy hiljaa jotain Hentuselta.) Jahah, hyvä. — Veli senaattori ja muut herrat, wistipöytä odottaa meitä, (viittaa vasemmalle). Ehkä siis astumme sisään ja otamme pienen robbertin. Olkaa hyvä! (Nuorille herroille.) Herrat ottavat tietysti osaa, eikö niin?

MOLEMMAT HERRAT (kumartavat yht'aikaa kuin komennosta). Kyllä.

(Kaikki nousevat.)

LUNDSTRÖM. Minä en pelaa, tulen vaan katsomaan päälle.

VILANDER. Veli senaattori on niin hyvä!

SENAATTORI. Ei, isäntä näyttää tien. Mene edeltäpäin veli Vigilander — anteeksi Vilander.

VILANDER. Hehehe! Ei mitään, ei mitään.

(Vasemmalle.)

SENAATTORI (seuraa; muut vasta sitten kuin hän ei enää ole näkyvissä).

HENTUNEN (menee tarjottimiseen perälle. — Näyttämö on muutamia silmänräpäyksiä tyhjänä. Musiikki loppuu sointuvilla juoksutuksilla. Peräoven kautta näkyy liikkeellä olevia herroja ja naisia, heidän joukossa KÄKI ja MIILI, jotka verkalleen tulevat esille.)

KOLMAS KOHTAUS.

MIILI. KÄKI.

MIILI. Sinä et siis pidä tanssista, Yrjö?

KÄKI. En. Tuommainen hyppiminen on minusta naurettavaa, eikä se sovi henkilölle, joka hiukankaan arvosta pitää.

MIILI (on istuutunut). Sen vuoksiko sinä sitten olet noin tyly minulle tänään?

KÄKI. Miten niin? Minä olen niinkuin tavallisesti. Minun luontoni on nyt semmoinen.

MIILI. Ei, sinä olet koko illan ollut niin kummallinen ja se näyttää siltä kuin tahtoisit minun seuraani karttaa. Mitä minä olen sinulle tehnyt, Yrjö?

KÄKI. Mutta en suinkaan nyt tässä kaikkien nähden voi ruveta sinua hyväilemään kun kihlaus ei vielä ole julistettukaan. Sehän näyttäisi omituiselta.

MIILI. No, sehän kumminkin tapahtuu aivan heti. Ja mikä salaisuus se sitä paitsi enää on — tietäväthän sen jo kaikki. Mutta minä olen ruvennut miettimään jotain.

KÄKI. No, mitä se nyt sitten olisi?

MIILI. Kuule, rakastatko sinä minua oikeastaan, Yrjö?

KÄKI. No, kaikkea nyt! Olenhan minä pyytänyt sinua vaimokseni.

MIILI. Niin — mutta jos sinä olisit minuun kyllästynyt?

KÄKI. Mistä syystä minä olisin sen tehnyt?

MIILI. En tiedä. Kun minä olen niin lapsellinen — — Minä olen saanut niin kummallisen aavistuksen — — En, en voi siitä puhua.

KÄKI. No, puhu nyt vaan.

MIILI. Niin, se tuntuu kuin tahtoisit päästä minusta erilleen.

(Nyyhkii).

KÄKI. Kuinka sinä nyt tuommoista joutavata — — Olenko minä millään tavalla — —? Rauhoitu nyt, rauhoitu!

MIILI. Minä olen siis erehtynyt. (Katsoo häntä suoraan silmiin.) Sinä siis et tahdo minusta päästä?

KÄKI. No, sinä nyt olet merkillinen, se täytyy sanoa.

MIILI. Sinä et katso minua avonaisesti silmiin, Yrjö. Onko jotain tapahtunut, joka tekee minut sinulle vastenmieliseksi, sano vaan suoraan.

KÄKI. Vastenmieliseksi! Sinä pieni keijukainen!

MIILI. Jätetään nyt nuo korulauseet. Onko jotain muuta, joka sinun mielestäsi tekee meidän yhtymisemme arveluttavaksi? Ehkä omaiseni ei sinua miellytä? Ehkä Bertha — —? Ehkä et pidä papasta ja mammasta?

KÄKI. Mutta kuka on istuttanut nuo hullutukset päähäni, Miili?

MIILI. Ei kukaan — mutta yöllä kuin makasin valveellani — tähdet tuikkivat niin suurina ja kirkkaina — ja ajatukset kävivät niin vakaviksi. Minä ajattelin omiani, jotka minun kohta täytyy jättää — että minä vielä olen niin lapsellinen — että minä tarvitsen niin paljon rakkautta. Enkä tiedä mistä syystä — mutta minä purskahdin itkuun — hillittömään itkuun — —

(Nyyhkii).

KÄKI. Mutta tähän on todellakin sopimatonta. Ajatteleppas jos joku tulisi.

MIILI (pyyhkii pois kyyneleitään). Mitä se tekee. Sano siis suoraan, jos et minusta huoli — eihän se vielä ole liian myöhäistä.

KÄKI. Minä kiellän sinua puhumasta tuommoista roskaa. Mitä ihmiset sanoisivat — mitä koko kaupunki — —!

MIILI. Mutta jos ei noita ihmisiä olisi, eikä heidän puheitaan, niin — —?

KÄKI. No, tahtoisitko sinä sitten päästä minusta, Miili?

MIILI (pienen äänettömyyden perästä). Eihän se nyt minusta ole kysymys.

KÄKI. Mitä! Voisitko antaa minulle rukkaset! Minulle! Sinä loukkaat minua, Miili!

MIILI. Enhän minä sitä ole sanonut. Mutta sinä olet käynyt minulle niin kylmäksi ja tylyksi. Siihen on joku syy, sen minä huomaan. (Nousee päättäväisesti.) Ja sen vuoksi vaadin nyt että sinä sen sanot minulle koska olen kihlattusi.

KÄKI. Jassoo, vai vaadit. Mutta minä olen kohta miehesi, pääsi ja järkesi ja minä vaadin että lopetat nuo jaaritukset. Jos tänään olen kylmä, jota en luule, niin voi se tulla virkahuolista ja muista syistä, joiden kertomisella en sinua tahdo vaivata —

MIILI. Sinä et tahdo sitä sanoa, sen huomaan kyllä. Mutta minä aavistan että se on papan ekonoominen asema, joka sinua — —

KÄKI (ankarasti). Vait, sanon minä, muuten minä suutun. Kas tuossa tulee ihmisiä — elä anna niiden mitään huomata. Tule pois saliin.

MIILI. En minä nyt jaksaisi — —

KÄKI. Sinun täytyy.

(Menevät.)

NELJÄS KOHTAUS.

HENTUNEN, FIINA (tuoden virvokkeita, viiniä ja hedelmiä, joita asettavat oikealle)
VILANDER.

HENTUNEN. Hm! Näytti silta kun nuorella herrasväellä olisi ollut pientä kinaa keskenään. Ei ennusta hyvää, hehehe! (Vetää viinin hajua nenäänsä) Ah, hienoa sorttia, hienoa sorttia! No, hieno talo muutenkin. Ja niin hienoja huonekalujakin, heheh! Eikö niin tyttöseni?

FIINA. Tietysti. Mutta mitä vahtimestari sillä tarkoittaa?

HENTUNEN. Muuten vaan — muuten vaan sanoin, hehehe!

VILANDER (vasemman puoleisessa ovesta). Onko vahtimestari — —? Jassoo, tuossahan se onkin. Pian totivehkeet sisään. Senaattori on jo levoton kun ei saa tuutinkiansa.

HENTUNEN. Paikalla, heti paikalla.

(Menee, FIINA samoin.)

VIIDES KOHTAUS.

VILANDER. AMELIE.

AMELIE. No, hyvä että tapasin sinut, Pontus. Ajoin juuri tulla sanomaan että eiköhän jo olisi aika julaista kihlaus. Kaikki näyttävät sitä odottavan ja kihlatutkin ovat jo vähän hermostuneita. Sinä pidät pienen puheen, juomme heidän maljansa ja sitten on siitä päästy.

VILANDER. Niin, kyllä kai se on parasta, mutta odotahan siksi kun ensimmäinen robberti on mennyt. Mutta mitä minä nyt sanon, minä en juuri ole mikään puhuja, kuin tiedät.

AMELIE. No, ainahan sinä nyt muutamia sanoja löydät. Mutta eikös kekkerimme ole onnistuneet, Pontus, vai mitä? Elegantti, valittu seura, nuoruutta ja kauneutta, hyvä valaistus ja iloinen mieli! Mitä sitten puuttuu? Ja kuuleppas, vanha paroonitar, joka on semmoinen aristokraatti, pyysi saada sanoa minua sinuksi ja kutsui minua sitten vielä kesällä maatilalleen, ajatteleppas! Ja sinä voit arvata kuinka muut rouvat olivat kateellisia, varsinkin kamarineuvoksetar, joka aina on niin olevinaan. Hän onkin niin tavattoman herttainen ja miellyttävä tuo vanha paroonitar!

VILANDER. Veli senaattori on myöskin ollut niin ystävällinen ja niin hauskalla tuulella. Tiedätkös hän

sanoi minua vahingossa Vigilanderiksi. Olisipa vaan sen tehnyt joku muu, niin kyllä minä olisin häntä —
— mutta mehän olemme vanhoja koulutovereita, hehehe! Mutta tuo puhe — mitä minä nyt oikeastaan
— —

AMELIE. No, mieti sitä nyt vähäisen. Minä menen vieraiden luo siksi kuin suoritate robbertinne.
(Kääntyy takaisin.) Mutta miltä minä näytän tänä iltana? Eikö pukuni vaateta minua? sanoppas Pontus.

VILANDER. Näytät kymmenen vuotta nuoremmalta, Amelinkkani. Tule tänne niin saat muiskun,
hehehe!

AMELIE (menessään, nauraen). No, ei tule kysymykseenkään.

VILANDER (mieltien puhettaan). Hm! Hyvät herrat ja naiset! Koska me nyt olemme tänne
kokoontuneet — — Ei, ei se passaa — Sanotaan: ei ole hyvä miehen olla yksinään — — niin sen vuoksi
kun me nyt olemme tänne kokoontuneet, niin — — niin — — No, kyllä se sitten menee kun on lasi
kädessä.

KUUDES KOHTAUS.

HAMARI (tampuurin ovesta), VILANDER, HENTUNEN.

VILANDER. No, myöhäänpä tulitkin, poikaseni.

HAMARI. Iltaa! Onko tämän näköistä miestä sitten täällä kaivattu? Olin johtokunnan kokouksessa ja
sanoin itseni irti. Olen saanut tuon paikan Bakussa, josta teille kerran puhuin.

HENTUNEN (vie totitarjottimen vasempaan).

VILANDER. No, sepä helkkarin hauskaa. Mutta sittenhän me tulemme sinut kadottamaan. Milloinka
sinun pitää lähteä?

HAMARI. No, täytyy ensin järjestää asiansa täällä. Kirjaviahhan nuo ovat, mutta kun saan niin suuren
palkan, niin ehkä pääsen kunnollisesti lähtemään parin viikon päästä.

HENTUNEN (palaa ja menee ulos perältä).

VILANDER. Entäs Bertha?

HAMARI. Niin, antakaa nyt anteeksi appivaari, mutta kyllä minä menen yksin.

VILANDER (raapii päätään). Niin niin — kirottu juttu tämä! Mutta mitä siihen nyt voi, kun asiat ovat
niin kärjistyneet. No niin, ei mitään ikävyyksiä tänään. Tule pois, niin saamme pienen lasin. Vai
tahdotko ehkä mennä naisia tervehtimään?

HAMARI. Pelkään etten ole mikään miellyttävä henkilö heidän silmissään.
Varmempi siis turvautua Bakkukseen.

VILANDER. No, tule sitten.

(Molemmat vasemmalle)

SEITSEMÄS KOHTAUS.

BERTHA. JUNG.

BERTHA (hyvin elegantti). Ajss, kuinka se piinaa minua että kaikkien silmät meitä seuraa. Niinkuin
me olisimme mitään kummituksia muka!

JUNG. No, mitä siitä välittää. Me tunnetut henkilöt, jotka aina olemme yleisön huomion alaisina pian
siihen totumme.

BERTHA. Minä tahtoisin jotain juotavata.

JUNG. Ehkä lasi vettä — —?

BERTHA. Ei vettä, viiniä sen pitää olla. Kas tässähän onkin. (Ottaa tarjottimelta täytetyn lasin)
Maljanne!

(Juo lasin pohjaan yhdessä hengenvedossa)

JUNG (samoin). Maljanne, rouva!

BERTHA. Minä olen nyt semmoisessa omituisessa mielentilassa että huolin viis siitä mitä muut minusta ajattelevat.

(Istuutuu sohvaan vasemmalle.)

JUNG (istuu hänen viereensä). Niin, sehän on luonnollista. Emmekö ole vapaita indiviidejä, emmekö itse määrää elämästämme. Ja mitä nuo muut ihmiset sitten ovat? Joukko outoja olennoita, joiden naamoja tuskin toisistaan eroittaa. Kompakti massa, jossa ei yksilötä voi huomata. Jotain semmoista, jota silmä kyllä pintapuolisesti havaitsee, mutta jota ei sen koommin pane mieleen. — Tiedätekö miltä tuntui minusta kun yhdessä liitelemme valssin sävelien mukaan? Tuntui kun olisimme kahden kesken koko maailmassa, ei muita ollenkaan. Kun tanssisimme suuressa metsässä, jossa puut soittivat tanssimusiikkia, kuu paistoi suurena kaarilamppuna eikä ollut menneisyyttä eikä tulevaisuutta. Aikaa ei ollut.

BERTHA. Niin, sitä samaa minäkin tunsin — vaikka kumminkaan en aivan niin. Kun ajattelin tulevia päiviäni — yksinäisyyttäni, niin tuntui kuin veitsi olisi tunkeutunut sydämeeni. Mutta minä työnsin sen pois tuon tunteen. Nauti sekunneista sanoin itselleni.

JUNG. Te tulette siis minua vähän kaipaamaan kun matkustan? Niin, minun täytyy sitä uskoa. Nuo silmät eivät voi valehdella. Ja minun kun tästä pitäisi tulla maailman onnellisemmaksi ihmiseksi, päinvastoin tulen siitä vaan vielä onnettomammaksi.

BERTHA. Emme — emmekö ole vapaita indiviidejä.

JUNG. Mitä — mitä te sanotte?

BERTHA. Ei mitään — mitä te luulette minun tarkoittaneen? Oh, tuo viini meni varmaan päähäni.

JUNG. Kuulkaa rouva, te ette myöskään ole onnellinen.

BERTHA. Mistä te sen päätätte?

JUNG. Kun te olette niin vieras ympäristöllenne — ei kukaan teitä ymmärrä. Ja elämä on siedettävissä ainoastaan kun ollaan kaksittain — kun saa sen jakaa jonkun hengenheimolaisen kanssa.

BERTHA. Sitähän minäkin välistä olen ajatellut — mutta mitä sitä voi kohtalolleen.

JUNG. Mutta päätimmehän juuri että ollaan vapaita indiviidejä. Itsehän sitä kohtalonsa luo.

BERTHA. Niin, ehkä te miehet, mutta meidän naisten laita on toinen. Meillä ei ole teidän lujutta. Kohtalo meidät musertaa. — Me elämme hiljaista jokapäiväistä arkielämää, emme toivo, emmekä sure, kaikki on yhdentekevää. Silloin tapahtuu jotain odottamatonta. Esimerkiksi joku henkilö astuu meidän tiellemme, aivan tuntematon ennen. Mutta hän vaikuttaa niinkuin olisimme hänet joskus ennen nähneet — niinkuin olisimme häntä kauvan kaivanneet — niinkuin hän tulisi meitä noutamaan kauvaksi, kauvaksi. Ja meidän kohtalomme on täytetty. Niinkuin noiduttuna me häntä seuraamme ja — — Ah, mitä minä puhunkaan! Tunnen semmoista väsymystä — —

JUNG. Rouva Bertha — — en tiedä — — uskallanko — —

BERTHA (korjaa pääkoristettaan). Tuo kukkakin tuossa tukassa niin vaivaa minua. Se on varmaan rautalanka, joka — —

JUNG. Minä autan — minä autan — jos saan luvan — —

BERTHA. Niin, jos olisitte niin kiltti. Mutta hiljaa — hiljaa — —

JUNG. Tälläkö tavalla? Kas niin — odottakaa — —

BERTHA. Ai, ai, se pistää — se pistää — —

JUNG. Eikö nyt ole parempi — —?

BERTHA. Ehkä — en tiedä —

(Hän lähenee niinkuin vahingossa Jungia.)

JUNG (ottaa häntä äkkiä vyötäisiltä ja suutelee häntä rajusti). Bertha,

Bertha, seuraa minua Italiaan!

BERTHA (irtautuu hänestä). Mitä uskallatte!

JUNG. Bertha, sinä rakastat minua! Sinä seuraat minua!

BERTHA. Vait! Te olette hullu! Joku voi tulla!

JUNG. Sinä seuraat!

BERTHA. En koskaan.

JUNG. Huomenna me menemme — yöjunassa — ei kukaan tiedä mitään — —

BERTHA. En, en — —!

JUNG. Ja parin päivän päästä olemme jo kaukana tästä harmaasta Suomesta. Uusi aika koittaa meille. Sinä tulet minua inspireeraamaan uusiin teoksiin ja nimeimme tulee loistamaan yhdessä kauvaksi tulevaisuuteen asti.

(Aikoo suudella häntä. — Musiikki ulkopuolella alkaa.)

BERTHA. Hiljaa, sinä villi poika! Hiljaa, sanon minä! Meidän pitää mennä takaisin saliin etteivät mitään epäile. Annan sinulle sitten merkin kun — —

JUNG (yrittää taas suudella, mutta samassa ilmestyy LUNDSTRÖM vasemmalta).

KAHDEKSAS KOHTAUS.

EDELLISET. LUNDSTRÖM.

BERTHA. Ah, siellä on joku! (Luontevasti ja nauraen.) Ei, herra Jung, kyllä te erehdytte — asia ei ole sillä tavalla — ei suinkaan.

LUNDSTRÖM (ivallisesti). Pyydän anteeksi! En suinkaan häiritse?

BERTHA. Ei millään muotoa. Me lopetimme juuri intressantin keskustelun, jossa olimme vähän eri mieltä. Tulkaa nyt, herra Jung, musiikki on jo alkanut.

(Menevät.)

LUNDSTRÖM (katsoo heidän perään). »Eri mieltä!» Kiitoksia paljon, kyllä minä sen uskon! Eikö tuo piru olisi häntä suudellut, jos en olisi sattunut tulemaan. Täydellinen skandaali puhkeaa kohta, sen tunnen sieramissani. Ja kyllä minä pidän huolta siitä että se tulee tunnetuksi. Se on pieni yksityislystini, se. Hehe!

(Aikoo mennä perältä kun HENTUNEN tulee vastaan kantaen tarjotinta laseineen.)

YHDEKSÄS KOHTAUS.

HENTUNEN. LUNDSTRÖM.

LUNDSTRÖM. No, vielä se vahtimestarikin vaan jaksaa olla mukana passaamassa kuin ennenkin maailmassa.

HENTUNEN. Niin niin, tuntuuhan jalat jo vähän jäykiltä, mutta täytyyhän sitä hankkia sivutuloja mistä niitä saa. (Panee tarjottimen pöydälle oikealla ja järjestää lasit.) Köyhä mies, köyhä mies!

LUNDSTRÖM. Vai köyhä! Joka voisi ostaa koko tämän talon sisustuksineen, kaikkineen. (Samassa putoaa Hentusen varomattomuudesta lasi sisältöineen sohvalle.) No, kas nyt! Mitä te teitte! Hieno sohva meni pilalle!

HENTUNEN. Voi voi, mikä vahinko, voi voi!

(Lankeaa polvilleen ja rupeaa kiireesti käsiliinallaan pyyhkimään päällystä.)

LUNDSTRÖM. Antaa olla pyyhkimättä; se tulee siitä vaan pahemmaksi. Mitä ainetta se oli?

HENTUNEN (pyyhkien). Taisi olla Sauternia.

LUNDSTRÖM. Siitä tulee pilkkuja. No, sepä nyt vasta kömpelyyttä! Hentunen saa hankkia siihen uuden päällyksen. Antaa olla sen pyyhkimisen, sanon minä.

HENTUNEN. No no, herra kamreeri, kuinka te nyt noin kiivastutte. Kyllä minä assessorin kanssa tästä sovin.

LUNDSTRÖM. Mutta huonekalujen pitää olla kunnossa. Assessori saa muuten niitä itse korjauttaa.

HENTUNEN (nousee). Mutta minä en ymmärrä mitä tämä asia kamreeria liikuttaa.

LUNDSTRÖM. Mitäkö se minua liikuttaa! No, se on yhdentekevä — liikuttaahan tuo vähän. Se on aina ikävää nähdä pilkkuja kauniilla huonekaluilla.

HENTUNEN. No, siinä tapauksessa uskallan sanoa että tämä asia — heheh — koskee minua hiukan enemmän kuin teitä, herra kamreeri.

LUNDSTRÖM. Teitä? Mitenkä niin?

HENTUNEN. Muuten vaan, muuten vaan. Kun tietysti saan korvata vahingon.

LUNDSTRÖM. Ei — ei se sitä ole. Te olette niin salaperäisen näköinen, Hentunen. (Itsekseen.) Ah, voisiko se olla mahdollista! (Ääneen.) Kuulkaa — tuota — Onko assessori teille mitään velkaa?

HENTUNEN (avoimin suin). Häh?!

LUNDSTRÖM. Onko hän teille velkaa, kysyn? Oletteko saanut häneltä mitään hypoteekkiä? Esimerkiksi — esimerkiksi — huonekaluja?

HENTUNEN. O-o-olen.

LUNDSTRÖM. Nämäkö tässä?

HENTUNEN. Salongin — vierashuoneen — —

LUNDSTRÖM (jatkaa). Ruokasalin ja makuukamarin — —

HENTUNEN (samoin). — »jotka vielä saan pitää luonani — —»

LUNDSTRÖM (samoin.) — »mutta jotka hän minulta saa periä — —»

HENTUNEN (samoin). — »jos en määrättyjen kolmen kuukauden kuluessa suorita hänelle yllämainittua summaa 2,000 markkaa.» (Lyö kätensä yhteen.) Herra Jessus siunatkoon!

LUNDSTRÖM. No, nyt on piru merrassa!

HENTUNEN. Se petturi! Se hävytön veijari! Se roisto!

LUNDSTRÖM. Hiljaa, hiljaa! Se teidän sopimuksenne, milloinka se on päivätty? Sanokaa pian. Minun on kahden kuukauden vanha — ja teidän?

HENTUNEN. No, sun suuri luoja! Ja minun on eiliseltä päivältä. Sittenhän minä en saa mitään — en niin mitään. En, minä en anna niitä muille, ne kuuluu minulle. Minä menen hänen luokseen ja paljastan hänet kaikkien kuullen ja kerron kuinka minua köyhää miestä on petetty ja narrattu — —

LUNDSTRÖM. Hiljaa, sanon minä! Mistä tiedätte että me olemme ainoat, joille ne on pantattu, mistä te sen tiedätte. Hiljaa, ihmiset kuulevat meitä.

(Pari herraa ovat näkyvissä perällä, mutta poistuvat sitten.)

HENTUNEN. En — minä menen — tulkoon sitten mitä tahansa, minä en pelkää. Minä tahdon rahani pois — rakkaat rahani, joita minä niin suurella vaivalla olen koonnut — — —

KYMMENES KOHTAUS.

EDELLISET. HAMARI.

HAMARI. Mitä täällä niin vilkkaasti keskustellaan? Mitä on tapahtunut?

LUNDSTRÖM (selittää hänelle hiljaa mistä on kysymys).

HENTUNEN (sill'aikaa). Ja semmoinen lipevä teeskentelijä! Löi minua olkapäälle ja sanoi, että se on aina niin hauska nähdä minua — että me niin hyvin ymmärrämme toisemme — että minä kuulun heidän perheeseensä. Kaunis perhe! (Itku suussa.) Saatanan roskaväkeä se on eikä mikään perhe.

HAMARI (Lundströmille). Olkoon kuinka tahansa, niin vahtimestari on saatava täältä pois — Kuulkaapas vahtimestari, seuratkaa minua — minä selitän asiat — tahtoisin puhua kahden kesken kanssanne. Tulkaa nyt, niin — —

(Ottaa häntä käsivarresta.)

HENTUNEN. Ei ei, minä tahdon puhua suuni puhtaaksi. Minä vaadin oikeutta — minä vaadin rahani takaisin. Ettehän te mitään tähän voi. Eihän teillä ole rahaa — köyhä lutikkahan te itsekin olette.

HAMARI. Eipäs tiedä, eipäs tiedä. Niin, ei tässä mikään auta. (Vie hänet pois väkisin) Kas niin, vieraat kuulevat meitä — —

HENTUNEN. En — en tule — Tämä on väkivaltaa — — (Ulkopuolella.) Voi voi, sitä roistoa, sitä pirullista roistoa — —!

(Vieraita on kokoontunut oviaukolle. Musiikki taukoo.)

YHDESTOISTA KOHTAUS.

VILANDER. LUNDSTRÖM.

VILANDER. Kuka täällä tämmöistä meteliä — —?

LUNDSTRÖM (vie hänet syrjään). Tule tänne Vilander vähäisen. Vastaa minulle suoraan ilman verukkeita. Onko huonekalusi pantattu muille, paitsi minulle ja Hentuselle? Vastaa!

VILANDER (on pudota seljälleen säikähdyksestä). Mi-mi-mitä!
Kuinka — —?

LUNDSTRÖM. Vastaa!

VILANDER. Mutta se — sehän oli vaan muodon vuoksi — kyllä minä — —

LUNDSTRÖM. Vastaa, sanon minä!

VILANDER. Eikä ole. Mutta — —

LUNDSTRÖM. No, puhu suusi puhtaaksi. Soh! Pian!

VILANDER. Vanhan ystävytemme nimessä — elä tee mitään skandaalia, Lundström! Minä olin niin kovassa pulassa — ei auttanut muuta. Ne — ne ei ole vielä maksettu.

LUNDSTRÖM. Hyvä, sen arvasinkin. Mutta jos et lankeemispäivänä lunasta tuota vekseliä, niin syytä sitten itseäsi seurauksista, muista se.

KAHDESTOISTA KOHTAUS.

EDELLISET, AMELIE, PAROONITAR (keskustellen BERTHAN kanssa),
KAMARINEUVOKSETAR selittää jotain JUNGILLE, MIILI (seuraa
äitiänsä), KÄKI puhuu jonkun vieraan herran kanssa. Muita
VIERAITA saapuu vähitellen sisään. Viimein SENAATTORI.
KAMARINEUVOS ja nuo molemmat herrat. FIINA.

AMELIE (lasi kädessä). No, Pontus, ettekö jo ole valmiita. Minä olen odottanut että tulisit sanomaan, mutta — —

VILANDER. Jahah jahah, aijoin juuri tulla — mutta sain vähän estettä.
Hentunen — se tahtoo sanoa Lundström — —

AMELIE. Niin, missä Hentunen on että tulisi tarjoomaan?

(Viittaa Fiinalle, joka seisoo syrjässä.)

SENAATTORI, KAMARINEUVOS ja molemmat HERRAT (vasemmalta).

AMELIE (Vilanderille puoliääneen). No, kuinka sinä olet noin hajamielisen näköinen? Mitä sinulle on tapahtunut? Voitko pahoin?

VILANDER. En suinkaan — en suinkaan. Olen vaan vähän hermostunut kun täytyy puhua — ja kun ajattelen että Miili nyt tulee meidät jättämään — —

MIILI. Pappa, siirretään tämä julistaminen toiseksi kerraksi. Ehtiihän sitä vielä.

AMELIE. No kaikkea! Sepä vasta oikku! Kun juuri tätä varten on kutsuttu vieraita. — Kilistä nyt lasillasi ja sano pari sanaa, Pontus.

VILANDER (katsoo ympärilleen onko kaikki saaneet lasinsa ja kilistää). Hyvät naiset ja herrat! Sanotaan ettei ole hyvä miehen olla yksinään. Hm! hm! — Eikä naisenkaan, hm! — Hyvä herrasväki! Minulla on tytär — minulla on kaksi — mutta minä nyt en siitä toisesta puhu — sillä hän on jo onnellisissa naimisissa — hm — naimisissa. Minä puhun nyt vaan nuoremasta tyttärestäni — sillä, niinkuin jo sanoin, niin minulla on kaksi tytärtä — toinen vanhempi ja toinen nuorempi. (Rykkii; pieni äänettömyys.) Hyvä herrasväki! Avioliitto on tärkeä askel elämässä — tärkeä — sangen tärkeä. Se voi onnistua — ja se voi epäonnistua. Niin, en minä nyt itsestäni puhu. Hm! — Niin, ehkä herrasväki ymmärtää mistä on kysymys. Eräs nuori mies omasta virastostani — omasta virastostani — vahtimest — hm — herasöötinki Yrjö Käki on pyytänyt tyttärentäni Miilin vaimokseen — ja saan sen vuoksi täten kunnian julaista heidän kihlauksensa. Eläkööt siis kauvan ja onnellisesti tyttärentäni Miili ja hänen rakas sulhasensa herasöötinki Hent — tuota — Käki piti minun sanoman. Eläkööt!

(Naurua, onnentoivotuksia ja lasien kilistelemistä.)

(Esirippu lankeaa.)

KOLMAS NÄYTÖS.

Sama huone. Oviverhot lasketut alas. Näyttämö on tyhjä. Aika edellä puolen päivää. Toisen ja kolmannen näytöksen välillä on kaksi päivää kulunut.

ENSIMÄINEN KOHTAUS. VILANDER, AMELIE, FIINA sitten BERTHA.

AMELIEN ÄÄNI (oikealta). Fiina Fiina, missä sinä viivyt ihminen — —!

VILANDERIN ÄÄNI (vasemmalta). Fiina! Eikös Fiina ole siellä? Fiina!

FIINA (kädessä tarjotin, jolla on rohtopulloja ja vesikannu). Taivaan herra, enhän minä voi jakaa itseäni kahtiakaan!

(Oikealle.)

AMELIEN ÄÄNI. Fiina! Valeriaanani — Valeriaanani —!

VILANDERIN ÄÄNI. Fiina, Fiina! Se kylmä vesi — Fiina!

FIINA (tulee takaisin). No, tämäpä vasta meteliä! Hulluksihan tästä tulee!

(Vasemmalle.)

BERTHA (vasemmalta, kävelypuvussa pieni laukku kädessä). Ei ketään täällä. Hyvä, niin pääsen heitä tapaamasta. Kun nyt vaan näkisin tuon Fiinan, että voisoin hänelle tämän kirjeen —

(Ottaa taskustaan pienen kirjeen).

FIINA (tulee).

BERTHA. Ah, tuossa hän onkin! Kuule Fiina, minulla olisi sinulle pieni asia. Tahtoisitko toimittaa sen minulle?

FIINA. Kyllä. Mutta koko talo on nyt aivan ylös alasin. »Pääkaupungin lehdessä» on ollut pilakirjoitus, joka kuuluu koskevan meidän herrasväkeä, vaikka nimiä ei ole mainittu. Puhutaan eräistä komeista kihlajaiskemuista pari päivää sitten hienommassa perheessä, jossa elettiin yli varojen ja jossa samassa tilaisuudessa tuli ilmi että kaikki huonekalut olivat pantatut ja lisäksi kahdelle yhtäaikaa eikä edes maksettukaan vielä. Onko rouva sitä lukenut?

BERTHA. Kyllähän minä sen luin. Mitä siitä mitä sanomalehdissä seisoo. Ja kuka sanoo että se on heistä?

FIINA. Kuuluupa vaan niin olevan. Assessorska on huutanut ja rähissyt koko aamupäivän ja assessori on aivan suunniltaan. Hän valelee päätään kylmällä vedellä ja on niin höperön näköinen että saa nähdä kuinka hänen käy! Miili neiti itkee ja kulkee molempien välillä sovittaakseen heitä, mutta assessorska on sulkeutunut huoneeseensa, ottaa rohtoja ja on kieltäytynyt assessoria näyttämästä itseään hänelle. Eikös rouva mene heitä katsomaan?

BERTHA. En nyt tällä kertaa — ehkä myöhemmin. Kuulehan Fiina, tämän kirjeen tässä sen sinä annat assessorskalle. Mutta ei vielä — vasta 15 tai 20 minuutin perästä. Ja muista ettet näytä sitä kenelle muulle. Ymmärrätkö?

FIINA (ottaa kirjeen). Mikä kirje tämä sitten — —?

BERTHA. Ei mitään — se on minulta — se on vaan mamman ja minun kesken. — Ah, joku tulee! Piiloita, piiloita se, ettei kukaan näe ja muista vasta 15 minuutin perästä. Hyvästi!

TOINEN KOHTAUS.

BERTHA, FIINA, MIILI (oikealta).

MIILI. Onko Fiina täällä? Ah, Bertha! — Fiina on hyvä ja menee mamman luo.

FIINA (oikealle.)

MIILI. Bertha, Bertha, sinä tiedät mitä on tapahtunut. Kuka semmoista olisi voinut luulla! Pappa rukka, pappa rukka!

BERTHA. Niin, onhan tämä hyvin ikävä juttu enkä todellakaan voi ymmärtää kuinka pappa on voinut ryhtyä näin halpamaiseen tekoon.

MIILI. Elä sinä pappaa moiti, me olemme kaikki siihen syypäät. Kuinka emme ole eläneet ja tuhlanneet, ja pappa on niin hyväsydäminen ja rauhaa rakastava eikä milloinkaan ole tahtonut kieltää meiltä mitään. Ja nyt hän saa siitä kärsiä. Herra Jumala, kuinkahan tämä loppuukaan!

BERTHA. No, ehkä tätä vielä voi arransjeerata. Onhan papalla niin paljon tuttavvia.

MIILI. Mitä niistä. Ei ne enää hänestä välitä. Pappahan nyt tykkänään on menettänyt luottamuksensa. Ja siitä hän nyt onkin niin epätoivoissaan se luottamus kun oli hänelle kaikki kaikessa, sanoo hän. Ja mammakaan ei tahdo häntä enää nähdä. Tule nyt sinä ja koeta heitä sovittaa, minä en sitä voi.

BERTHA. Kukahan lie tämän kirjoittanut, tiedätkö sinä?

MIILI. Mistä sen tietää? Pappa luulee että se on tuo ilkeä Lundström. Mutta tule nyt Bertha, niin mennään mamman luo.

BERTHA. Minä — minä nyt en tällä kertaa — Minulla on vähän asioita — —

MIILI. Mitä niistä nyt. Jätä ne toistaiseksi.

BERTHA. En voi. Ja sitä paitsi — en minä osaa heitä lohduttaa. Sinä sovit siihen paremmin kuin minä. Hyvästi nyt, Miili!

MIILI (alakuloisesti). No, hyvästi sitten!

BERTHA. Niin, hyvästi nyt! Elä aina onnellisena ja ajattele joskus minuakin. (Halailee ja suutelee häntä.) Hyvästi hyvästi, rakas, pikku Miilini!

(Kiirehtii ulos.)

MIILI. Mitä — mitä tämä merkitsi! Hänellä oli kyyneleet silmissä! Jättääkö hän meidät, vai — —? (Juoksee vasemmalle.) Bertha, Bertha, odotahan vähän — minulla on jotain sinulle sanomista — — Ei, hän on jo poissa.

KOLMAS KOHTAUS.

MIILI. VILANDER.

VILANDER (ilman kaulusta, liivit avoinna ja katse harhaileva ja onneton). Ei, minun täytyy saada häntä puhutella. Minä tarvitsen lohdutusta, muuten tulen sekaisin. Olenko minä sitten jo niin syvään langennut, ettei oma vaimonikaan minusta enää välitä. (Menee ja koputtaa arasti ovelle.) Amelie! Amelinkkani! Kuulehan!

MIILI. Antakaa nyt mamman olla siksi kun hän tyyntyy hyvä pappa.

VILANDER. Hiljaa! — Amelie, se olen minä. — Sinun oma rakas Pontuksesi. Elä nyt enää ole vihoissasi. Kyllä kaikki vielä tulee hyväksi — minä olen sähköittänyt tati Beatalle — hän kyllä auttaa meitä kun hätä on näin suuri. — Amelie, etkö kuule? (Hiljaisuus.) Amelie, muistatko meidän nuoruuden aikoja? — kun muutimme uuteen pieneen kotiimme — sitä onnen päivänpaistetta ja iloa — ja kuinka me rallatimme ja tanssimme — kuin pieni lintupari omassa pesässään. Amelie! — Amelie! Ei vastausta. (Huokaa syvään.) Amelie, sinä rakastit minua kumminkin kerran. Eikö siitä enää ole rahtuakaan jälellä sydämässäsi? Ajattele, minä olen jo vanha mies — sinäkään et enää ole nuori — kaikki me tarvitsemme anteeksiantoa. — Amelinkkani, entisen rakkautemme nimessä — elä enää ole suutuksissasi — anna minun tulla sisään — —

MIILI. Mutta kuule nyt pappa — —

VILANDER. Anna minun tulla sisään ja istua sinun viereesi ja sitten itkemme yhdessä meidän kovaa kohtaloamme (nyyhkii) meidän kovaa kohtaloamme. (Kuuntelee.) Ei mitään. (Kävelee edestakaisin muutamia askeleita, sitten päättäväisesti.) Amelie, minä tahdon puhua kanssasi. — Jassoo, sinä olet päättänyt ettet mitään vastaa. Minä kysyn vielä kerran, saanko tulla sisään vai kuinka kauvan minun täytyy sinua rukoilla. (Yhä kiihtyneellä raivolla.) Vastaa, sanon minä. Jassoo, no sitten tulen väkisin — minä olen herra talossani, minä — ja minä heitän teidät ulos kadulle kaikki tyynni, mammat ja tyttäret ja joka sorkan — —!

MIILI (joka on istunut syrjässä nyyhkien, ryntää ylös ja ottaa häntä käsivarresta). Pappa pappa, mitä sinä ajattelet — mikä sinua vaivaa —!

VILANDER (vaipuu kokoon). Niin — niin — mitä se oli? Taisin vähän kiivastua. Tuntuu niin omituiselta tässä.

(Koettaa päätänsä.)

MIILI. Odota, minä tuon sinulle lasin vettä. Kas tässä!

VILANDER. Kiitos! Miili, elä jätä minua. Pidäthän sinä toki vähän vanhasta isästäsi?

MIILI. Rauhoitu, rauhoitu nyt, pappa kulta.

NELJÄS KOHTAUS.

EDELLISET. HAMARI.

HAMARI. Hyvää päivää! Mitäs taloon kuuluu?

VILANDER. Hamari! — Päivää!

HAMARI (luontevasti). Asiat on hullusti, eikö niin?

VILANDER. Tuletko sinäkin minua pilkkaamaan? Enkö ole jo tarpeeksi merkitty!

HAMARI. Niin, appivaari on ollut vähän tyhmä. Mutta tehty on tehty eikä siihen enää mitään taida. Ei auta muu kuin katsoa elämää suoraan silmiin. Minä sen vuoksi neuvoisin teitä — —

VILANDER. Minä en huoli sinun neuvostasi. Mikä oikeus sulla on tulla minua neuvomaan, poikanulikka? Kyllä minä olen hommannut — kyllä kaikki vielä tulee hyväksi.

MIILI (Hamarille). Oletko hiljakkoin tavannut Berthaa, Niilo?

HAMARI. En persoonallisesti, mutta on minulla ollut tietoja hänestä.
Miten niin?

MIILI. Hän pistäytyi juuri täällä ja otti minulta niin kummalliset jäähyväiset — —

HAMARI. Oli kai vähän hermostunut.

VILANDER (alakuloisesti taas). Kuuleppas, tuleppas tänne, mitä ne sanoo minusta kaupungilla, Hamari? Mitä ne puhuu minusta kadulla ja ravintoloissa? Olet kai kuullut?

HAMARI. Tietysti nauravat ja räkättävät kuin harakat, jotka ovat löytäneet oikein hyvän makupalan. Mutta olkaa huoleti, kyllä ne pian teidät unhottavat kun saavat hampaihinsa uuden jutun ja semmoisista ei, Jumala paratkoon, näy olevan mikään puute tässä meidän herttaisessa Helsingissämme, haha. Mutta mitäs niistä. Mietitäänpäs nyt millä tavalla asiat — —

VILANDER. En minä tahdo kuulla mitään — en minä jaks — ja johan minä sanoinkin että kyllä minä olen hommannut. — Mutta ajatteleppas, on se sentään kauheata kun ei tohdi pistäytyä kadullakaan ettei katupojat näyttäisi sormellaan. Ja virastoon sitten! Milloinka minä sinne uskallan mennä? Siellähän ovat pahimmat viholliseni. Ja mitä se minun tuleva vävykin, se säntillinen mies, minusta ajattelee? On tämä elämätä, on tämä elämätä!

HAMARI. Kun tulin niin näin herasöötingin kävelevän tuolla ulkona kadulla ja katselevan ikkunoihin, niinkuin hän aikoiisi tänne.

VILANDER. Minä en ota häntä vastaan. Minä en tahdo ketään nähdä. Mamma ja Miili saavat puhua hänen kanssaan. — Kuuleppas Hamari, kun se mammakaan ei enää tahdo minusta mitään tietää. Ei suvaitse minua kuulla eikä nähdä. Hän on sulkeutunut kamariinsa ja — —

MIILI. No, mitä nyt papp — —

VILANDER. Niin, oletko semmoista ennen kuullut? Oma vaimoni! Niin, kaikkea tässä saa kokeakin! Mutta mitä muka hän sitten on olevinaan oikeastaan? Ihminen kuin minäkin — yhtä hassahtava. Ei, minun pitää päästä hänen puheille — se ei auta. Aivan tässä paikassa. Minä — —

(Aikoo nousta.)

MIILI. No no papp, istu nyt rauhassa ja kuule mitä Niilolla on sinulle puhuttavaa. Ainahan te ennen niin hyvin olette tulleet toimeen keskenänne.

VILANDER (vaipuu taas kokoon). No, puhu nyt sitten, puhu — kun vaan pääsen sitä kuulemasta.

VIIDES KOHTAUS.

EDELLISET, FIINA sitten KISÄLLI.

FIINA (tampuurin ovesta). Täällä on eräs herra, joka tahtoi puhutella assessoria.

VILANDER. En minä ota vastaan ketään. Minkänäköinen herra se on?

FIINA. Siistinnäköinen vanhempi mies. Puhuu kimakalla äänellä.

VILANDER. Kimakalla äänellä? No, antaa hänen tulla sitten.

FIINA (menee.)

KISÄLLI (akkamainen ääni). Päivää!

VILANDER (mutisee). Päivää!

KISÄLLI. Onko se assessori Vilander itse, jos saan luvan kysyä?

VILANDER. Minä se olen.

KISÄLLI. Terveisiä sitten mestarilta, nikkarimestari Hakkaraiselta. Minä olen hänen ensimmäinen kisällinsä ja tulen ilmoittamaan että viedään pois mööpelit, jotka assessori sai puoli vuotta sitten.

VILANDER. Viedään pois mööpelini! Mitä puhutte?

KISÄLLI. Niin, kun ne ei ole maksettu.

VILANDER. Hävytöntä! Kyllä minä jonkun päivän päästä tuon rahaa.

KISÄLLI. Mestari sanoi ettei assessorin sanaan ole luottamista. Tulin nyt vaan edeltäpäin sanomaan että assessori tietää. Iltapäivällä tulen niitä hakemaan hevosilla. Hyvästi! Näkemiin asti!

(Menee.)

VILANDER. No kaikkea! Tuommoista sitä saa kärsiä kun joutuu skandaalin esineeksi. Mutta kyllä se on viimeinen kerta kun häneltä enää mitään tilaan — —

MIILI (itseksensä). No, nythän me olemme aivan hukassa.

(Menee oikealle.)

KUUDES KOHTAUS.

VILANDER, HAMARI, FIINA, ASIANAJAJA.

FIINA. Siellä on eräs herra, jolla on asiata assessorille.

VILANDER. Taas! Elä laske häntä sisään. Sano että makaan.

FIINA. Se on hieno herra ja niin kohtelias.

VILANDER. Kohtelias? Kukahan se on? No, antaa hänen tulla.

FIINA (menee).

ASIANAJAJA, (keski-ikäinen mies salkku kainalossa). Onko se assessori Vilander, jonka kanssa minulla on ilo puhua?

VILANDER. Kyllä se minä olen.

ASIANAJAJA. No, sepä hauskaa, oikein hauskaa! Minä olen asianajaja Pimpstén Speditiooni-Komissiooni-Inkassotoimisto. (Ottaa paperin salkustaan.) Minulla olisi tässä pieni viinilasku Mikkeli ja K:nilta — 350 markkaa — bagatelli vaan. Jos passaa?

VILANDER. Olen tykkönään unhottanut — —

ASIANAJAJA. Jaa jaa, sehän on luonnollista, aivan luonnollista. Kuka niitä kaikkia muistaa, varsinkin tämmöisiä vähäpätöisiä. Saan siis kunnian kuitata tämän pienen lapun ja levereerata firmalle saatavansa. Saanko nöyryimmästi pyytää kynää ja mustetta. Antakaa anteeksi, että vaivaan, antakaa anteeksi!

VILANDER. Minulla nyt ei tällä kertaa ole sisällä aivan noin paljon. Kyllä minä huomenna — —

ASIANAJAJA. Herra assessori laskee leikkiä — tämmöinen vaatimaton summa —!

VILANDER. Olen satunnaisesti vähän rahanpuutteessa tänään, mutta — —

ASIANAJAJA. Siis ei. (Pistää laskun takaisin salkkuun.) Valitan sitten että tulin häiritsemään. Annan siis laskun ulosottomiehelle — siinähan on vähän enemmän formaliteettejä — mutta jos sillä tapaa sopii paremmin herra assessorille, niin en minä suinkaan — — Olisi muuten sanomattoman hauskaa saada palvella herra assessoria. Ehkä uskallan antaa korttini. (Panee käyntikortin pöydälle.) »Lasse Pimpstén. Speditiooni, kommissiooni, Inkassotoimisto.» — Minulla on kunnia!

(Kumartaa ja lähtee.)

VILANDER. Halpa viinilasku! Kehtaavat jättää asiamiehelle — —!

SEITSEMÄS KOHTAUS.

VILANDER, HAMARI, SUUTARIPOIKA.

POIKA (kumartaa ja raapii jalallaan). Hyvää päivää!

VILANDER. No, mitäs pojalla on asiaa?

POIKA (kuin edellä). Päivää! Onhan se assessori Vigilander itse?

VILANDER. Tiedä huutia! No, mitä sinä tahdot?

POIKA. Minä tulin pyytämään maksua niistä puolipohjatuista saappaista, jotka viime viikolla toin tänne kyökin puolelle. Piika vei ne sisään ja sanoi ettei herralla nyt ole rahaa.

VILANDER. Pötki paikalla tiehesi — kyllä maksu tänään lähetetään.

POIKA. En, en minä lähde. Mestari sanoi etten saa tulla takaisin ilman rahoja. Siinä on ollut kirjoitus lehdissä, sanoi mestari, että tuon Vigilanderin asiat ovat päin mäntyyä ja tuo viimeinen korjaus on vielä maksamatta, niin että juokse heti sitä karhuamaan ettei se mene hukkaan jos se piru tekee konkurssin, ja varo tukkaasi jos tulet ilman takaisin, sanoi mestari, niin että enhän minä — —

HAMARI. Tule tänne, poika. Kuinka paljon se on?

(Kaivelee liivintaskuaan.)

POIKA (kääntyy Hamariin). Neljä markkaa 50 p., hyvä herra.

HAMARI. Tuoss' on. Mene!

POIKA. Kiitoksia, kiitoksia hyvin paljon! Hyvästi!

(Kato.)

VILANDER. Konkurssi! Vai niinkö sitä jo minusta puhutaan.

HAMARI. Ei ole tarpeen. Kuulkaapas kuinka minä olen miettinyt. Te kutsutte kokoon kaikki karhunne ja tarjotte heille puolet palkastanne, johon heidän täytyy tyytyä, sillä parempi jotain kuin ei mitään. Minullakin on nyt suurempi palkka ja muutaman vuoden perästä minäkin voin teitä — —

VILANDER (kiivaasti). Johan minä sanoin etten neuvojasi tarvitse. Merkillistä kun pitää olla päälletunkeva, vaikka pitäisi paremmin ymmärtää. Mene matkaasi ja anna minun olla rauhassa, sanon!

HAMARI. Niin no, hyvästi sitten, en minä tahdo teitä vaivata.

VILANDER. Ei ei, elä mene — en voi olla yksin. Minä pelkään, minä pelkään jotain — jotain — —

(Pitää päätään).

KAHDEKSAS KOHTAUS.

EDELLISET. FIINA sitten KÄKI.

FIINA. Herasöötinki Käki kysyy ottaako herrasväki vastaan.

VILANDER. Ei! En tahdo häntä nähdä. Tule pois Hamari, tule pois tänne minun puolelle.

FIINA. Mitä minä sitten hänelle sanon?

VILANDER. Pyydä astumaan sisään. Sano Miili neidille — tee mitä tahansa. Tule pois, Hamari.

(Kato.)

FIINA (menee.)

HAMARI (mennessään). Jos oikein tuon miehen tunnen, niin kyllä hänen asiansa on ratkaisevaa laatua.

FIINA. Herassöötinki on hyvä ja istuu, minä ilmoitan Miili neidille.

(Oikealle.)

KÄKI (yksin). Huh, tämä on vastenmielinen asema. Tuntuu kuin en olisi oikein varma itsestäni. Mutta en saa epäröidä. Koskeehan se minun omaa parastani. Pää-asia on vaan esiintyä arvokkaasti ja miehekkäästi. — Hiljaa, nyt hän tulee.

YHDEKSÄS KOHTAUS.

KÄKI. MIILI (tulee verkalleen, katsoo Käkeä mitään sanomatta).

KÄKI (rykii). Hyvää päivää! Mitä kuuluu?

MIILI. Mitäkö kuuluu! Ja sitä sinä nyt kysyt!

KÄKI. Niin — minä tarkoitan — kuinka Miili voi?

MIILI. Kiitos, minua ei vaivaa mikään. Istu alas!

KÄKI. Kiitoksia — minä nyt en oikein jouda — — Virasto — —

MIILI (paussi). Sinulla on jotain sanomista, eikö niin?

KÄKI (rykii ja suoristaa itseään). Niin, kyllä minulla on Miilille sanomista. Toivon ettei Miili pane pahakseen, asia on minulle tärkeä — minä olen varaton mies — ei ole minulla muuta kuin tulevaisuuteni — sitä minun pitää ensimmäiseksi ajatella. Jos Miili suvaitsee, niin minä — —

MIILI. Miks' et sano minua sinuksi niinkuin ennen, vaan Miiliksi?

KÄKI (koettaa hymyillä). No, sen vuoksi — kun se minun mielestäni sopii paremmin tähän meidän nykyiseen asemaan. Minun täytyy vakuuttaa Miilille, etten tätä askelta ota ilman surua. Mutta minä olen vakavasti miettinyt asiata kaikin puolin ja omatuntoni sanoo, ett'en muulla tavalla voi toimia.

MIILI. No, mitä se sinun — anteeksi Yrjön — omatunto sitten sanoo? Annahan kuulla.

KÄKI. Se sanoo — se sanoo — Niin — kyllä se tuntuu minusta hyvin vaikealta sitä sanoa — —

(Pyyhkii otsansa.)

MIILI. Ehkä minä sitten autan herra Yrjöä tielle.

KÄKI (eloisasti). Niin niin — jos tahtoisit — jos — —

MIILI (ottaa kihlasormuksen sormestaan). Onko se kysymys tästä?

KÄKI. Hehe — aivan oikein — — Kuinka sinä aavistit. Se on minulle niin suuri helpotus että sinä itse — — Se ei tunnu nyt enää niin piinaavalta.

MIILI. Kuule, oletko milloinkaan rakastanut muita paitsi itseäsi?

KÄKI. Kuinka sinä noin puhut? Sinä tahdot minua loukata. Ainahan minä sinua — anteeksi! — Miiliä olen kunnioittanut ja tulen Miiliä vastedeskin kunnioittamaan, siitä voit olla varma.

MIILI. Sen vuoksiko että minä annan sinulle tämän sormuksen takaisin? Kas tässä!

KÄKI (ottaa sen mielihyvällä), Miili — minä saan kiittää sinua niin paljon! Se tuntuu nyt minusta oikein kevyeltä ja hyvältä. Et suinkaan sinä hyvin kovasti tästä pane pahaksesi. Tässä olisi sitten se minun sormukseni — minä panen sen tänne pöydälle. Kas tässä se on!

MIILI. Olkaa niin hyvä — herra Yrjö Käki.

KÄKI. Niin, kuinkas tuo nyt on muuten? Tarkoittaako Miili että kun me eroamme — että me taas kutsuisimme toisiamme herraksi ja neidiksi kuin ennen kihlaustamme.

MIILI. Se tahtoo sanoa — purkaa sinun-maljamme, ha ha. Niin, eiköhän tuo olisi parasta, sillä olisihan se teille ikävä, jos muut sattuisivat tuota sinuttelemistä kuulemaan. Se vaikuttaisi varmaan teidän kallisarvoiseen tulevaisuuteenne.

KÄKI. Minä pyydän — tämä ei ole mikään leikin asia.

MIILI. Eihän tuon pitäisi niin olla, mutta kumminkin panee se väkisinkin nauramaan.

KÄKI. Se on sopimatonta. Nauratteko minulle?

MIILI. Teille — ja itselleni. No, hyvästi siis — ja kiittäkää minua että pääsitte niin pian tästä tilanteesta, joka luultavasti on saattanut teille paljon huolia ja huokauksia. Hyvästi siis entinen sulhaseni, hyvästi! Haha!

KÄKI. Minä toivon, niinkuin jo sanoin, että ymmärrätte etten ole ottanut tätä askelta kevytmielisyydestä, vaan vakavan harkinnan perästä — —

MIILI (viittaa hänelle että menisi). Hyvästi! Raukka!

KÄKI. Ra-ra-raukka! Se on hävytöntä — se — se — Hyvästi!

(Menee kiivaasti).

MIILI (yksin). Niin, täytyykö minun nauraa vai itkeä, sitä en itsekään tiedä. Tämmöinenkö se sitten oli se mies, johonka vielä muutamia päiviä sitten luulin olevani niin rakastunut! Kuinka olen milloinkaan voinut olla näin sokea, sitä en ymmärrä.

KYMMENES KOHTAUS.

AMELIE. MIILI.

AMELIE (avattu kirje kädessä verkalleen ja juhlallisesti). Miili, valmistaudu kuulemaan suurta uutista. Bertha on poissa.

MIILI. Poissa! Missä? Mitä?

AMELIE. Hän on lähettänyt minulle tämmöisen lapun. Lue se!

MIILI (lukee kirjeen). »Minä seuraan sydämeni ääntä. Kun luette tämän, niin olen matkalla Italiaan runoilija Jungin kanssa. Terveisiä! Bertha» — Oi Jumalani, enkö aavistanut oikein! Bertha, Bertha, kuinka sinä olet voinut sillä tavalla unhottaa itseäsi!

AMELIE. No, sanos muuta! Niinkuin ei perheessämme olisi jo kylliksi skandaalia! Se hävytön kappale! Mutta niinhän sen lopullisesti piti käymänkin. Mutta hänen miestänsä täytyy valmistaa.

MIILI. Hän on täällä.

AMELIE. Mene sitten sanomaan hänelle.

MIILI. En — en minä voi.

AMELIE. Kyllä minä hänelle puhun. Se on minun velvollisuuteni äitinä. Hänen pitää matkustaa heidän perästään ja tuoda Berthan takaisin, ennenkuin asia tulee yleisölle tunnetuksi. Anna tänne kirje ja kutsu häntä sisään.

MIILI (vasemmalle, josta heti palaa).

YHDESTOISTA KOHTAUS.

ENTISET. VILANDER. HAMARI.

VILANDER (kun näkee vaimonsa). Amelinkkani, Amelinkkani — viimein siis tulit — vihdoin voin sun kanssasi — —

AMELIE (torjuen). Hiljaa! Ei minulla teidän kanssanne ole mitään puhumista, se on vävylleni, jolle minulla nyt on asiaa.

VILANDER (vaipuu tuoliin istumaan). Ei sittenkään — —

AMELIE. Olen saanut kirjeen tyttäreltäni Berthalta.

HAMARI. Hauskaa kuulla. Minä myöskin.

AMELIE. Milloinka? Tänään?

HAMARI. Tänään.

AMELIE. Te tiedätte siis — —?

HAMARI. Ehkä kollationeerataan. (Ottaa taskustaan kirjeen.) Luenko?

AMELIE. Olkaa hyvä!

HAMARI (lukee). »Minä seuraan sydämeni ääntä. Kun luet tämän niin olen matkalla Italiaan runoilija Jungin kanssa. Terveisiä! Bertha.» — Onko se oikein?

AMELIE. Oikein on. Ja mitä te nyt aiotte tehdä?

HAMARI. En mitään.

VILANDER. Mitä? Onko Bertha karannut? Mun oma lapseni! No, se vielä puuttui!

AMELIE. Teidän velvollisuutenne on matkustaa hänen perästään ja tuoda hänet kotiin.

HAMARI. Ei pistä päähänikään. Uskallan nimittäin epäillä onko se minun velvollisuuteni ollenkaan. Ja sitä paitsi olen vähän herkkusuu vississä suhteessa — en tahdo mielelläni syödä omenaa, johon toinen jo on hampaansa iskenyt.

AMELIE. Te välitätte siis vähät skandaalista? Te annatte heidän mennä? Niinkö?

HAMARI. Aivan niin. Sanonpa vielä lisäksi: lykkyä tykö!

AMELIE. Te olette raaka — sivistymätön — ilman sydäntä! Eikä se kumma olekaan jos Bertha on teidät jättänyt. Itse te olette tähän syyppää, sen nyt huomaa kaikki ihmiset.

MIILI (Vilanderin luona). Elä nyt sure pappa — minähän aina jään sinun luoksesi, sillä kun juuri sanoin — —

VILANDER. Siis kihlauksesi purettu — toinen ukonlyömä toisensa perästä! Tämä on liian paljon yhtäikaa — tämä on liian paljon — —!

AMELIE. Mitä? Onko Miilin kihlaus purettu? Onko sulhasesi — —?

MIILI. Niin, hän kävi täällä ja antoi sormuksensa takaisin — —

AMELIE. No, nythän on maailma aivan mullin mallin. Vähät hänestä, sillä minä en häntä milloinkaan ole voinut kärsiä, mutta mitä maailma, mitä ihmiset — —! (Vilanderille.) Niin niin, se on kaikki teidän synne, herraseni. Ja sen vuoksi minä en enää tahdokkaan olla teidän kanssanne minkäänlaisessa tekemisessä. Me kyllä voimme asua yhdessä — sen sallin — mutta huoneet jaetaan kahtia, me syömme erikseen ja olemme kaikin puolin vieraita toisillemme. — Kas niin, tule nyt pois, Miili.

MIILI. Mutta mamma — katsopas nyt pappaa, kuinka hän kärsii — —

AMELIE. Kärsiköön — se on hänelle oikein —

KAHDESTOISTA KOHTAUS.

EDELLISET. FIINA.

FIINA. Tässä olisi sähkösanoma assessorille.

VILANDER (hyppää ylös). Sähkösanoma! Se on tätiltä. Aivan oikein, se on Oulusta. Kuitatkaa joku.

HAMARI (kuittaa ja FIINA menee kuitilla).

VILANDER. Se hyvä täti! (aukaisee sähkösanoman, lukee sen hiljaa, pudottaa sen lattialle, katsoo tylsästi ympärilleen ja rupeaa sitten hillitsemättömästi nauramaan).

MIILI. Herra Jumala, mitä se sisältää! (lukee) »En voi lähettää rahaa, en enää hallitse omaisuuttani. Olen tänään mennyt naimisiin nuoren pehtorini kanssa. Onnellinen tätisi.» — Onko se mahdollista!

VILANDER (nauraa). Hahahaha! No, nyt se romahtaa. Antaa tulla vaan. Katso tuolla ne lähestyy, ne mustat vuoret. Ne tulee yhä lähemmäksi ja lähemmäksi — nyt tuo on aivan päälläni. Ai, kuin se painaa — ai, kun se painaa! — Ja vielä tuo toinen — ja tuo kolmas — minä painun maan sisään. Mutta mitä te minulle voitte — minä vaan nauran teille — minä vaan nauran — —

AMELIE. Pontus Pontus, Jumalan tähden, mikä sinua vaivaa! mitä sinä puhut — —!

VILANDER. Mene helvettiin siitä sinä täti perkele, muuten väännän nenäsi korkkiruuviksi — ja tulkaa tänne te muutkin häävieraat — kyllä minä teitä tanssitan. Niin, tanssitaan, tanssitaan ja lauletaan ja

nauretaan — ja nauretaan — ja nauretaan! Hahaha!

MIILI (nyyhkii). Pappa on sekaisin.

HAMARI. Täällä on lääkäri tarpeen.

(Menee.)

AMELIE. Pontus, etkö enää tunne minua? Sehän on Amelie — oma Amelinkkasi. (Kun Vilander yhä vaan nauraa.) Pontus Pontus, anna anteeksi kaikki paha, mitä olen sinulle tehnyt, anna anteeksi! Kuule, kuulehan minua!

(Esirippu lankeaa.)

NELJÄS NÄYTÖS.

Vaatimattomasti mutta kodikkaasti sisustettu pienempi huone. Oikealla puolella sohva ja sen edessä pöytä, vasempaan kirjoituspöytä. Samalla puolella ikkuna. Ovi perällä ja oikeaan. — Iltapäivä kevätkesällä. — Viisi vuotta on kulunut.

ENSIMÄINEN KOHTAUS.

MIILI. PALVELUSTYTTÖ (noin 14 vuoden ijässä, kantaen teetarjotinta, jonka hän asettaa pöydälle).

MIILI (joka kirjoituspöydän ääressä korjaa vihkoja, kääntämättä itseään). Jassoo, teesi on jo valmis, Anna. Peitä sitä vähän, herra tulee heti, hän on vaan tavallisella iltakävelyllään rannalla.

PALVELUSTYTTÖ. Hän on jo takaisin tulossa. Näin hänen pistäytyvän sisään Viikunan puotiin vastapäätä. Enköhän minäkin saisi mennä vähän kaupungille kun on niin kaunis ilma?

MIILI. Hyvin mielelläni, mutta elä viivy kauvan, sillä mahdollisesti saadaan tänä iltana vieraita.

PALVELUSTYTTÖ. Vieraita? Kiitoksia, en minä kauvan ole.

(Menee.)

MIILI (yksin). Kohta minä siis tulen hänet tapaamaan. Ja mitä minä silloin hänelle vastaan? Jos sydämeltäni kysyn, niin kyllä vastaukseni jo on valmis, mutta teenkö silloin oikein, teenkö silloin oikein? Sitä minä yöt ja päivät olen miettinyt.

TOINEN KOHTAUS.

MIILI. VILANDER.

VILANDER (paljon vanhentunut). Hyvää iltaa, rakas lapseni! Yhä sinä vaan niitä vihkojasi korjailet.

MIILI. Se onkin heti tehty. Ja kohtahan niistä tykkänään pääsenkin kun lukukausi kahden päivän perästä loppuu. Istu nyt pappa, niin tulen heti kaatamaan sinulle teetä.

VILANDER (istuutuu). Ihana ilta tänään, kesä tekee tuloaan ja vanhakin siitä iloitsee. On niin hauskaa asua täällä laitakaupungilla, täällä on melkein kuin maalla eikä sitä täällä tarvitse pelätä tapaavansa vanhoja tuttavikaan. Kävin myös siellä puutarhurin luona ja hän lupasi pitää huolta mamman haudasta niinkuin edellisinäkin kesinä. Niin niin, milloinkahan tässä minunkin kurja elämäni saa loppunsa, milloinkahan minut viedään sinne mamman viereen? Hohoo!

MIILI. Kas niin, elä nyt taas niitä synkkiä ajattele, pappa.

VILANDER. Niin, mutta kun minä kuolen, niin sinä jäät yksin, yksin maailmaan. Kuuleppas Miili, kyllä sinun nyt täytyy vakavasti ajatella tuota asiata, josta niin usein olen sinulle puhunut. Ja mitä sinulla oikeastaan on tuota Viikunata vastaan, sitä en ymmärrä. Nuori, hyvännäköinen, rehellinen ja toimielias

mies, vähän kömpelö ja ujo tosin, mutta sehän on sivuasia. Minä säälin miestä, sillä minä näen että hän rakastaa sinua ja joka kerta kun olen siellä hänen laskujaan kirjoittamassa, niin hän kysyy sinua, mutta hän ei uskalla tuoda esille tarjoomustansa kun hän ei ole varma jos sinä — —

MIILI. Kas niin, nyt se on valmis. No, nyt juodaan teetä, pappa.

VILANDER. Jaa jaa, aina sinä pujahdat pois tuosta pääasiasta. Mutta enhän minä muuta tarkoita kuin parastasi ja — —

MIILI. Kyllähän minä sen ymmärrän, pappa kulta, mutta kun on nuori ja terve ja työkykyinen, niin aina sitä tässä elämässä toimeen tulee. Otappas näitä pikkuleipiä, pappa.

VILANDER (teetä juoden). Niin, se on totta, minnekkä minä olisin joutunut ilman sinua — Kun ajattelen näitä viimeisiä vuosia! Täydellinen häviö — yleinen halveksiminen — ero virasta — vankila — ei näet kelvannut asianajajani puolustus tuon hermokohtaukseni johdosta etten silloin olisi ollut täydessä järjessä — sitten mamman kuolema. Niin, eihän minulla silloin ollut ketään maailmassa paitsi sinua, Miili. Mutta juuri sen vuoksi — —

MIILI. No, elä nyt noin puhu. Emme me nyt sentään ole aivan ystäviä vailla, pappa.

VILANDER. Keitäs ne sitten olisivat, sanoppas se?

MIILI. No, esimerkiksi — esimerkiksi Niilo.

VILANDER. Niin, Hamari siellä Bakussa. Niin niin, se on totta, hän on rehti mies. Ja aina hyvällä tuulella. Lähettää joka jouluksi meille sata markkaa että saisimme ostaa oikein lihavan kinkun, niinkuin hän kirjoittaa. Mutta nyt hän ei ole antanut kuulla itsestään moneen aikaan.

MIILI. Ei — eihän tuo ole.

VILANDER. Vai onko tullut häneltä kirjettä? Sinähän sen parhaiten tiedät. Ennen hän aina kirjoitti minulle, mutta nyt kirjeet ovat sinulle osoitetut ties mistä syystä.

MIILI. Mutta sehän on yhdentekevä kun ne kuuluvat meille yhteisesti, pappa.

VILANDER. Mutta minä pelkään ettet sinä lue kaikkea mitä niissä seisoo. Se viimeinenkin kirje näytti niin pitkältä, mutta yks kaks sinä sen vaan minulle luit. Onko teillä joku salaisuus keskenänne, jota ukko höperö ei saa kuulla. Se ei ole kauniisti tehty teiltä, sen sanon.

MIILI. No, onhan meillä tavallaan.

VILANDER. Niin, enkös arvannut oikein!

MIILI. No, tiedä se siis — hän tulee takaisin kotimaahan.

VILANDER. Mitä? Mistä syystä?

MIILI. Hän saa paikan täällä Suomessa. Mutta sen hän itse voi kertoa sinulle kun hän saapuu.

VILANDER. No, milloinka hän saapuu sitten?

MIILI. Aivan kohta.

VILANDER. Tänäänkö?

MIILI. Niin, tänään. Kyllä hänen tuossa paikassa pitäisi olla täällä.

(Katsoo kelloaan ja menee ikkunan luo.)

VILANDER. No, sepä vasta oikea salaisuus, sen sanon! (Erikseen.) Hyvä, oikein hyvä että tulee, niin hän saa puhua Miilille tästä minun tuumastani. Miili panee paljon arvoa hänen sanalleen. Oivallinen ajatus!

MIILI. Nyt hän tulee!

(Kiirehtii oikealle.)

VILANDER. No, minnekkä sinä nyt juokset —?

MIILI. Menen — menen vaan hakemaan teetä lisää — —

(Katoa.)

KOLMAS KOHTAUS.

HAMARI. VILANDER.

HAMARI (päivettynyt ja puvussa jotain vierasta). Terve taloon monesta ajasta!

VILANDER. No, terve tuloa! Sepä oikein hauskaa jälleen nähdä sinua! Miili, se veitikka, puhui sinun tulostasi vasta nyt juuri. Paina nyt puuta, veikkoseni, Miili tulee heti.

HAMARI. Niin, täällähän minä taas olen Suomessa takaisin. Olin jo kauvan sitten kyllästynyt siihen mustaan kaupunkiin, jossa ei päiväkään paksujen savupilvien läpi pääse paistamaan ja jossa revolveri kourassa täytyy pakoittaa työmiehet työhön. Ja kun sitten tarjottiin minulle johtajanpaikka tässä uudessa »Orion» yhtiössä, niin ei muuta kuin pillit pussiin vaan ja kiireimmiten valoisata Pohjolaa kohti. Mutta kuinka täällä teillä oikeastaan jaksetaan?

VILANDER. No, senhän tiedät kirjeestämme. Mamman kuoltua kolme vuotta sitten on Miili minulle kaikki kaikessa. Me elämme hänen vaatimattomasta palkastaan, sillä mitä minä ansaiten puhtaaksikirjoittamisella ja semmoisella pienellä nakertamisella, se ei ole paljon. Minun ainoa pyrkimykseni on nyt vaan saada hänelle hyvän miehen, ennenkuin silmäni ummistan. Mutta siitä puhun vielä sinulle. Mutta mitä sinulle itsellesi kuuluu? Terveenä olet saanut olla, sen näkee jo päältäpäinkin.

HAMARI. No, pysyyhän sitä terveenä kun on yltä kyllin työtä ja muuten vapaa mies.

VILANDER. Niin, sitähän sinä nyt olet. — Oletko muuten kuullut mitään hänestä — Berthasta?

HAMARI. Enpä juuri. Näin kerran saksalaisessa lehdessä pienen uutisen hänestä, siinä kaikki.

VILANDER. Se oli luultavasti sama uutinen, josta Miili minulle kertoi. Oli esiintynyt eräässä sirkuksessa balettianssijattarena. Hän on auttamaton.

HAMARI. Se oli nyt hänen kohtalonsa. — Mutta mitä minun piti kysyäkään? Niin, se suuri runoilija, monsieur Jung, hän kai on jo maineensa kukkuloilla, vai mitä?

VILANDER. No, enpä tiedä. Miili kerran puhui hänestä. Hänen viimeinen runovihkonsa oli saanut ankaran arvostelun ja pilalehdet olivat sitä ivanneet ja nyt hän itse kuuluu ruvenneen arvostelijaksi. Eihän se hänen ja Berthan onni muuten kuulu kestäneen kuin pari kuukautta ennenkuin tuli ero.

HAMARI. Tiedän sen. — No, entäs tuo nuori eteenpäin pyrkivä tsjinovnikka Käki. Joko hän on kiivennyt montakin arvoastetta virkatikapuita ylöspäin?

VILANDER. No, sillä miehellä vasta on tulevaisuutta. Hän on juuri saanut suuren matkarahan Venäjän kielen oppimista varten. Tapasin hänet kerran kirjakaupassa, mutta hän käänsi minulle selkänsä. — Eihän se Lundströmkään minua enää tunne, Kun eräänä päivänä tulimme kadulla vastakkain — hän kävelee nyt kahdella sauvalla kovan reumatisminsa vuoksi — ja kun nöyrästi tervehdin häntä, niin irvisteli hän vaan pahasti ja tuijotti toiseen seinään. Ja Hentunen se vaan rikastuu rikastumistaan. Hiljakkoin hän on saanut valmiiksi uuden suuren kivirakennuksen ja toiseen pannaan jo perustusta. En ole tavannut häntä niiden onnettomien kihlajaiskemujen jälkeen, jolloin hullu operationini tuli ilmi. Niin niin, suuressa lapsellisuudessaani ja typeryydessäni ainahan kuvittelin itselleni, että kyllä se täti viimeisessä tingassa auttaa.

HAMARI. Niin, se on totta, vieläkö se Beata täti elää?

VILANDER. Kyllä hän minun tietääkseni vielä on hengissä, vaikka miehensä kuuluu häntä räökkäävän nälällä ja muullakin tavalla, mutta hän on sitkeä kuin kumi. Muuten kuuluu koko talo jo olevan aivan rappiolla miehen juoppouden tähden. Niin, kaikkihan me saamme kärsiä tuhmuuksistamme. — Mutta kuuleppas nyt. Niin kauvan kuin me vielä olemme tässä kahdenkesken, niin puhun sinulle yhdestä asiasta. Katsoppas, täällä on eräs nuori mies, joka on kovasti rakastunut Miiliin.

HAMARI. Mitä? Kuka se on?

VILANDER. Eräs kauppias Viikuna, tässä vastapäätä, siivo ja varakas mies — vähän yksinkertainen ehkä, mutta niistähän tavallisesti tulee hyviä aviomiehiä. Hän ei vielä ole kosinut, sillä hän pelkää rukkasia, ja kun puhun tästä Millille, niin hän vaan panee kaikki leikiksi ja alkaa rupattaa muista asioista. Ja sen vuoksi minä nyt pyytäisin, että sinä, ystäväni, puhuisit Millille tästä asiasta ja selittäisit hänelle kuinka kevytmielistä se on antaa näin hyvän tilaisuuden pujahtaa käsistään ja —

HAMARI. Hahaha, sepä kummallinen pyyntö! Enhän minä tuota miestä tunnekkaan.

VILANDER. Niin, eihän hänen tähtensä, mutta Miilin vuoksi. Olethan aina pitänyt niin paljon Miilistä?

HAMARI. Kyllä. Oikein, oikein paljon.

VILANDER. Niin no, kun tämä nyt koskee hänen parastaan, niin — —

HAMARI. Mutta jos Miili ei häntä rakasta?

VILANDER. Rakasta! Eihän ne naiset itsekään tiedä ketä ne rakastaa. Pää-asia on että hän suostuu.

HAMARI. Niin, se on totta, eihän ne tiedä. No, minä koetan parastani.

VILANDER. No, kiitos! Sitä minä sinulta odotinkin. Ja nyt minä pistäydyn tänne Viikunan kauppaan ja otan sieltä puoliskon portviiniä että saamme juoda tulomaljasi ja jos sill'aikaa jo sopii aloittaa, niin olisihan se hyvä. Onnen sattuma todellakin että tulit juuri nyt. En minä kauvan viivy.

(Ulos perältä.)

HAMARI (yksin). Tämäpä sangen omituinen asema, se on myönnettävä! Kun itse tulen tuomiotani vastaan ottamaan, niin pannaan minut toisen henkilön puhemieheksi samalle tytölle. Mutta ehkä se on juuri tämän henkilön vuoksi kun hän viivyttaa vastaustaan minulle. Mutta näenhän hänen kirjeistään että hän minusta pitää. Ei, tätä en kauvemmin kestä, minun täytyy saada varmuutta. Minun täytyy heti saada häntä tavata.

(Katsoo ympärilleen kun ei tiedä minne kääntyä.
Samassa tulee Miili.)

NELJÄS KOHTAUS

MIILI. HAMARI.

MIILI (avonaisesti ja sydämmellisesti). Terve tuloa, Niilo!

HAMARI (eloisasti, tarttuen hänen käteensä). Niin, täällä minä nyt olen ja kuinka kuuluu nyt minun tuomioni?

MIILI. Elä nyt noin puhu —

HAMARI. Niin niin, tässä minä nyt seison kuin koulupoika. Hyväksytäänkö vai tuleeko reput?

MIILI. Elä katso minua noilla silmillä, kyllähän sinä tiedät — —

HAMARI. Minä en tiedä mitään — päinvastoin juuri tahtoisin tietää.

MIILI. Tiedäthän sinä että minä aina olen pitänyt sinusta — että vielä pidän sinusta niin paljon — —

HAMARI. Sitä löytyy niin monenlaista semmoista pitämistä, mutta tässä nyt vaan on kysymys eräästä erikoislajista. Ja se kutsutaan rakkaudeksi.

MIILI (tuskallisesti). Niilo — —!

HAMARI. Onko tämä sitä lajia?

MIILI. Rakastanhan minä sinua mutta — —

HAMARI. Mutta?

MIILI. Se tuntuu niin vaikealta minulle siitä puhua. Istutaan tänne niin koetan sitä selittää.

HAMARI (istuutuu hänen viereensä). Minä kuuntelen.

MIILI. Katsos — se koskee Berthaa.

HAMARI (säpsähtää). Bertha! Mitä tämä häntä liikuttaa.

MIILI (pieni paussi). Hän on minun oma sisareni.

HAMARI. No, mitäs sitten?

MIILI (kuin edellä). Hän elää vielä.

HAMARI. Niin, kyllä minun tietääkseni.

MIILI (kuin yllä). Sinä olet kerran vannonut rakastaa häntä myötä- ja vastoinikäymisessä, eikö niin?

HAMARI. Kyllä. Mutta nythän me olemme laillisessa erossa.

MIILI. Vaikka. Mutta minusta tuntuu kuin te vieläkin olisitte naimisissa, kun hän vaan olisi pitemmällä matkalla ja että te vielä yhtyisitte kerran.

HAMARI. Sehän ei koskaan tule tapahtumaan, ei hänen eikä minun puolesta, senhän sinäkin kyllä tiedät.

MIILI. Vaikka ei tulisikaan, niin hän on tuolla ulkona maailmassa kumminkin. Ja jos — —

HAMARI. Ja jos?

MIILI. Niin, jos minä tulisin sinun luoksesi, sinun vaimoksesi, niin tuntuisi aina kun olisin Berthan kodissa ja että hän milloinkahansa voisi tulla ja heittää minut ulos kuin minkähän — minkähän vieraan ihmisen.

HAMARI. Mutta Miili, rakas Miili, kuinka sinä voit noin puhua! Sehän on hullutusta!

MIILI. Saattaa olla. Mutta minusta se vaan niin tuntuu.

HAMARI. Ja tämä tunne, onko se sinussa niin voimakas että se estää sinua tulemasta vaimokseni?

MIILI. En tiedä — —

HAMARI. En tahdo sinua vaivata, mutta etkö sinä taistelemalla tuota tunnetta vastaan luule voitvasi sitä voittaa.

MIILI. En tiedä — en voi sanoa —

HAMARI. Toisen tähden — minun tähteni esimerkiksi, Miili.

MIILI. Niin sinun tähtesi.

HAMARI. Niin no, enhän minä sitä voi vaatia, mutta sanotaanhan sitä että rakkaudelle on kaikki helppoa. — Niin, nyt vasta oikein huomaan kuinka onneton avioliittoni oli kun se eronkin jälkeen voi vaikuttaa näin tuhoavasti elämäni! — Mutta mitä tästä enää on puhumista. Reput tuli ja sillä kuitti.

MIILI. Ei ei, elä sitä siltä kannalta ota. Kuule nyt vielä kun selitän — — —

VIIDES KOHTAUS.

EDELLISET. VILANDER.

VILANDER. Saakelin tyhmä juttu, saakelin tyhmä juttu! Kuule Hamari, et suinkaan vielä ole puhunut tuosta asiasta, josta oli kysymys.

HAMARI. En — en ole vielä ehtinyt.

VILANDER. Elä sitten puhukaan mitään; se on nyt tarpeetonta.

MIILI. No, mitä nyt on tapahtunut kun pappi on noin huonolla tuulella?

VILANDER. Mitäkö on tapahtunut? Ikävyyksiä. Se on sinun syysi, Miili. En viitsi siitä puhuakaan.

MIILI. Minun syyni?

VILANDER. No, voinhan sen kertoa niin pääsen sitä sitten ajattelemasta. Menin tuonne Viikunan puotiin ostamaan vähän portviiniä tuljaisiksi — perhana senkin unhotin sinne harmissani. Viikuna ei ollut itse kotona ja puhelin vähän puotimiehen kanssa päivän tapauksista, kun ulko-ovi yhtäkkiä avataan ja Viikuna astuu sisään talonomistajan, tuon vanhan lesken, kanssa. Molemmat loistivat tyytyväisyydestä ja vilkkuivat toisilleen omituisella tavalla. Näin heti että heillä oli joku salaisuus keskenään. Ja niin se olikin, sillä kun Viikuna näki minut, niin tarttui hän eukon käteen, hymyili hölmömäisesti ja sanoi: saanko esitellä morsiameni. Kuulitko sinä? Morsiameni! Ymmärrätkö? Hän oli kihloissa tuon vanhan ihratynnyrin kanssa. Ymmärrätkö?

MIILI (hymyillen). Kyllä kyllä, mutta mitä siihen voi.

VILANDER. Niin, kyllä se on totta, mitä siihen nyt enää voi kun olet tehnyt itsellesi tuommoisen vahingon. Ja ajatteleppas minun noloa naamaani kun kaikki olin niin hyvin edeltäpäin valmistanut. Tämä nyt on semmoinen häpeä että — että — —

MIILI (hyväilee häntä). Pappa kulta, oletko sinä kovasti suuttunut minuun?

VILANDER. No, enhän minä ole suuttunut, mutta — —

MIILI. Tulisitko tyytyväiseksi jos tietäisit minun joutuvan naimisiin?

VILANDER. Turha kysymys! Sitähän minä juuri — —!

MIILI. No, ehkä löytyy vielä joku, joka minusta huolii.

VILANDER. Kuka? — Mitä?

MIILI. Niin, minä sanon vaan että ehkä minä vielä voin tehdä sinulle mieliksi.

VILANDER. Mitä tämä merkitsee? Kuinka minä tätä ymmärrän? Oletteko te — —?

MIILI. Onko sinulla mitään — Niiloa vastaan, pappa?

VILANDER. Lapset, te olette pitäneet minua narrina. Tätäkö ne sitten oikeastaan merkitsivätkin ne pitkät kirjeet, joita en saanut lukea? Te olette siis — —

HAMARI. Minä olen tänään pyytännyt Miilin vaimokseni, mutta — —

MIILI. Luuletko, pappa, että tulisimme onnellisiksi, Niilo ja minä?

VILANDER. Sepä kysymys! Te molemmat hyvät ihmiset! Mutta en ole ennen tullut tuota ajatelleeksi. Ja kun vielä pyysin sinua puhemieheksi, Hamari, hahaha! Ukko on vanha, ukko on vanha.

MIILI. Mutta me tulemme sinua hoitamaan, sinä tulet asumaan luonamme ja me kolme emme koskaan jätä toisiamme.

VILANDER. Minä olen aivan ymmällä.

HAMARI. Miili, sinä siis tahdot — —?

MIILI. Papan, sinun ja meidän kaikkien tähden.

(Ottaa häntä kaulasta.)

HAMARI. Miili! Rakas Miilini!

VILANDER (halailee heitä). Lapseni, tämä on onnellisin päivä elämässäni! Kun kesä on tullut, niin vanhakin puu rupeaa uudestaan kukkimaan.

Loppu.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KIHLAJAIKEMUT ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of

this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work

is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.